

Collectiescan collectie provincie Noord-Brabant

"Met vieren over de brug, Rees Diepen"¹

RaadSaam
Erfgoedprojecten

Augustus 2024

¹ © Rees Diepen. Brabant-Collectie, Tilburg University

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Aanleiding	2
1.1. Inleiding	2
1.2. Doel collectiescan	2
1.3. Werkwijze collectiescan	2
2. Collectie van de provincie Noord-Brabant	3
2.1. Erfgoedwet	3
2.2. Archeologie	4
2.3. Omvang gehele provinciale collectie	4
2.4. Aard gehele provinciale collectie	6
3. Provinciaal Depot voor Bodemvondsten	8
3.1. Korte beschrijving	8
3.2. Verwerving	8
3.3. Gebruik	9
3.4. Aard en omvang	9
4. Kunstcollectie in het provinciehuis	11
4.1. Korte beschrijving	11
4.2. Collectievorming en verwerving	11
4.3. Gebruik	11
4.4. Aard en omvang	12
5. Collectie Noordbrabants Genootschap (NBG)	15
6. Het Noordbrabants Museum	16
6.1. Korte beschrijving museum	16
6.2. Missie	16
6.3. Gehele collectie museum	16
6.4. Gebruik en dienstverlening gehele collectie	17
6.5. Collectiedeel provincie	18
7. Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)	22
7.1. Korte beschrijving organisatie	22
7.2. Missie	22
7.3. Gehele collectie BHIC	23
7.4. Gebruik en dienstverlening gehele collectie	25
7.5. Collectiedeel niet wettelijke archieven provincie	25
7.6. Wens tot verzamelen collectiedeel niet wettelijke archieven provincie	28
8. Brabant-Collectie, Tilburg University	29
8.1. Korte beschrijving organisatie	29
8.2. Missie	29
8.3. Afspraken Brabant-Collectie	30
8.4. Gebruik en dienstverlening Brabant-Collectie	30
8.5. Aard en omvang Brabant-Collectie	31
9. Belang van de provinciale collectie in relatie met het provinciaal beleid	36
9.1. Provinciaal beleid	36
9.2. Belang van de provinciale collectie	37

1. Aanleiding

1.1. Inleiding

De provinciale collectie van de provincie Noord-Brabant bestaat uit de wettelijke archeologische collectie, de kunstcollectie die getoond wordt in het provinciehuis en de historische collectie die is verzameld door het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant (NBG). Het museale deel van deze Genootschap Collectie wordt beheerd door het Noordbrabants Museum, de charters worden beheerd door het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) en het grootste deel wordt beheerd door Tilburg University onder de naam Brabant-Collectie.

De provincie heeft als eigenaar van deze historische collectie de behoefte om opnieuw te kijken naar haar ambitie omtrent deze collectie. Hierbij is het voor de toekomst van de collectie belangrijk om als provincie heldere keuzes te maken in een collectievisie als het gaat om collectiebeheer, verzamelbeleid, digitaliseren en publieksactiviteiten.

1.2. Doel collectiescan

Om aanbevelingen te kunnen doen voor de te maken collectievisie die de provincie wil gaan maken, is het belangrijk om een beeld te hebben van de provinciale collectie. Om dit beeld te kunnen geven is er een collectiescan gemaakt. Per beheerder is de provinciale collectie beschreven. De scan die wij hebben gedaan moet niet gezien worden als uitputtend en compleet, maar echt als een schets van de collectie, een momentopname om een gevoel te krijgen bij de omvang en het soort collectie. Dit, zodat de collectiescan kan dienen als onderlegger om het gesprek over de nieuwe collectievisie te kunnen voeren met de provincie.

1.3. Werkwijze collectiescan

De gegevens die wij voor de collectiescan hebben gebruikt, hebben we aangereikt gekregen van de beherende instelling zelf, zoals: (collectie)beleidsplannen en catalogi. Daarnaast hebben we informatie gebruikt die op de websites van de verschillende organisaties, onder andere een collectiedatabase. Alle informatie die niet voorhanden was hebben we niet kunnen verwerken.

Omdat de collectiebeherende instellingen vaak geen accurate tellingen hebben gemaakt als het gaat om de provinciale collectie, hebben wij dit proberen te maken. Hier moet gezegd worden dat deze aantallen uiteraard schattingen zijn en in werkelijkheid kunnen afwijken. De data die wij hebben geproduceerd, is besproken en gecontroleerd door de beherende instellingen. De data die wij hebben geproduceerd voor de Brabant-Collectie komt alleen uit de BCfinder, door dit eenzijdige beeld staat de Tilburg University niet geheel achter deze data. Wijzelf vinden dat dit beeld bruikbaar is voor het grotere beeld dat we willen geven van de provinciale collectie.

2. Collectie van de provincie Noord-Brabant

Collectie eigenaren zijn verantwoordelijk voor een zorgvuldige omgang met het erfgoed dat zij voor en namens de samenleving beheren. Er zijn verschillende wet- en regelgeving voor musea, archieven en archeologische collecties. Naast de wetgeving zijn er richtlijnen en ethische codes.

2.1. Erfgoedwet

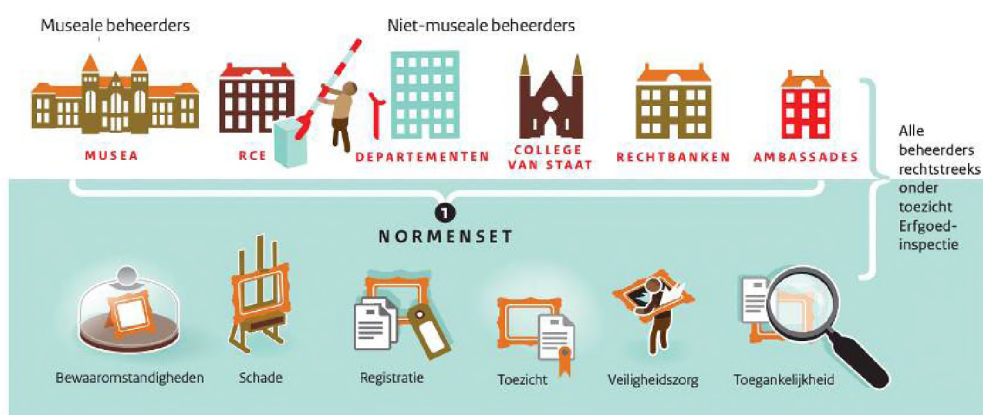
In 2016 is door de overheid de Erfgoedwet vastgesteld.² In deze wet is vastgelegd hoe we in Nederland met cultureel erfgoed omgaan. De overheid heeft in de Erfgoedwet overzichtelijk vastgelegd hoe er met ons culturele erfgoed wordt omgegaan, wie daarbij welke verantwoordelijkheden heeft en hoe het toezicht daarop wordt uitgeoefend. Dat elk type erfgoed een eigen regime voor bescherming kent, doet recht aan de verschillen die er tussen de soorten erfgoed bestaan.

Via de Erfgoedwet legt de overheid de verantwoordelijkheid voor de bescherming van het culturele erfgoed zo veel mogelijk bij de erfgoedzorgers zelf: musea, collectiebeheerders, archeologen, archieven, monumentenorganisaties, eigenaren en overheden. Daarmee spreekt de minister van OCW het vertrouwen uit dat de sector voldoende kennis, deskundigheid en betrokkenheid heeft om de zorg voor ons culturele erfgoed in de praktijk waar te maken.

De Erfgoedwet bevat onder andere de volgende onderwerpen:

- Het beheer van de rijkscollectie.
- Een zorgvuldige vervreemding van cultuurobjecten in bezit van overheden en publiekrechtelijke organisaties.
- De aanwijzing, uitvoer en teruggave van (beschermde) cultuurobjecten.

Beheer en behoud van de rijkscollectie

² Cultureel erfgoed. Versie 16.04.2024 <www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedwet>

Door de Erfgoedwet zijn musea en overheden verplicht afstoting te melden op de afstotingsdatabase of als overheid op overheid.nl³ en dienen zij alle zorgvuldigheid te betrachten het publieke bezit te beschermen en zo veel als mogelijk binnen het publieke domein te behouden. Het zorgt ervoor dat de Nederlandse samenleving beschermd wordt voor mogelijk verlies van haar erfgoed en afstoting niet meer ongezien kan gebeuren. Voor de beheerders van publieke collecties betekent de wet dat afstoting en beheer transparant en zorgvuldig moet gebeuren en daardoor erg arbeidsintensief is.

De museale collecties, charters, historische bibliotheek, kaarten en de niet wettelijke archieven van de provincie Noord-Brabant vallen onder de brede erfgoedwet waar de provincie als eigenaar en overheid een duidelijke zorgtaak voor heeft.

2.2. Archeologie

Het archeologisch bodemarchief is eindig en wordt in toenemende mate bedreigd door grootschalige ontwikkelingen. Dit heeft ertoe geleid dat de landen van de Raad van Europa hebben besloten het archeologisch erfgoed te beschermen. Deze bescherming is op nationaal niveau verankerd in de Erfgoedwet 2016 en Omgevingswet 2024. Het besef dat het bodemarchief in omvang en kwaliteit drastisch aan het afnemen is, heeft ertoe geleid dat de wetgever heeft bepaald dat elke provincie in Nederland een vervangend archief in stand moet houden voor archeologische monumenten waarvoor in het landschap geen plek meer is: een provinciaal depot voor bodemvondsten.

De provincie Noord-Brabant is op basis van de Erfgoedwet 2016 verantwoordelijk voor het in stand houden van het Provinciaal Depot Bodemvondsten (PDB). Het doel is een duurzaam behoud van informatie van en uit archeologische monumenten ex situ ten behoeve van toekomstig onderzoek en ten behoeve van beleving van het cultureel erfgoed. Het PDB bewaart en beheert de collectie conform de eisen en richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie op zodanige wijze dat de fysieke achteruitgang minimaal is.

De provincie graaft zelf niet op, maar heeft de rol van schatbewaarder. Alle archeologische vondsten die - buiten de grote steden - bij opgravingen worden gedaan, zijn eigendom van de provincie.⁴

2.3. Omvang gehele provinciale collectie

De gehele collectie van de provincie bestaat uit ongeveer 697.900 objecten. Naast de archeologische collectie heeft de Brabant-Collectie de grootste omvang. Dit zijn beide collecties die nog doorgroeien. Mocht dit in de toekomst zo blijven dan zal dit aantal meer en meer stijgen terwijl de overige collecties gelijk blijven in aantal.

³ Overheid. Versie 16.04.2024 <www.overheid.nl/>

⁴ Memo Archeologische Monumentenzorg Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Noord-Brabant (PDB) 2023

In onderstaand tabel is te zien op welke plekken de provinciale collectie is ondergebracht, op welke manier ze zichtbaar zijn, of ze nog groeien in omvang, wat de omvang van de collectie per beheerder is.

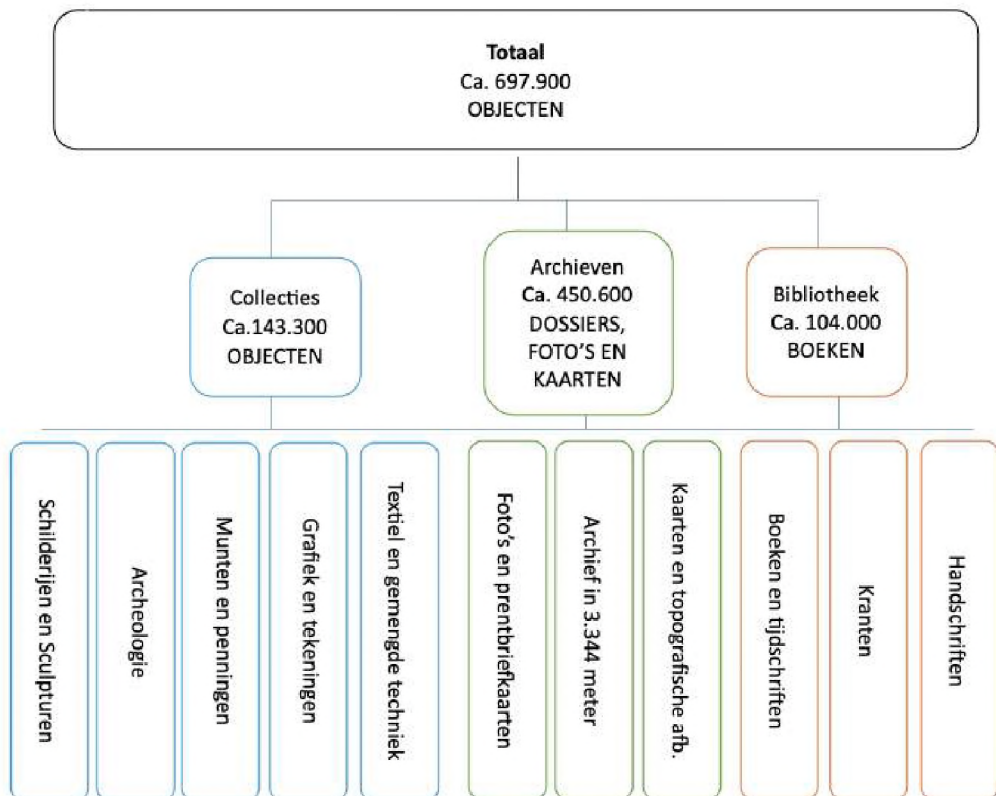
Provinciale collectie	Beheers organisatie	Zichtbaarheid	Actieve verwerking	Omvang collectie**
De archeologische vondsten	Provinciaal Depot Bodemvondsten	Topstukken zijn zichtbaar in het Noordbrabants Museum en andere regionale musea	Nee*	125.000
Hedendaagse kunst, beelden, textiel, schilderijen, foto's, tekeningen en grafiek.	Provinciehuys, provincie Noord-Brabant	Op afspraak	Nee	1.300
Kunst, erfgoedobjecten en vondsten	Noordbrabants Museum	Tentoonstelling Brabantzaal	Nee	20.300
De charters en overige niet-wettelijke archiefstukken	Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)	Digitaal en in het archief	Nee	2.300
De Brabant-Collectie met boeken, tijdschriften, handschriften, prenten, kaarten, kranten en foto's over heden en verleden van Brabant	Tilburg University	Digitaal, in de bibliotheek, bruiklenen, rondleidingen, artikelen in tijdschriften, boekuitgaven en middels tentoonstellingen (5 per jaar)	Ja	549.000

* Voor de archeologische collectie wordt "passief verzameld" Conform Erfgoedwet worden opgegraven vondsten uit gemeenten zonder Gemeentelijke Depot Bodemvondsten overgedragen aan het PDB.

** Dit zijn geschatte en afgeronde aantallen

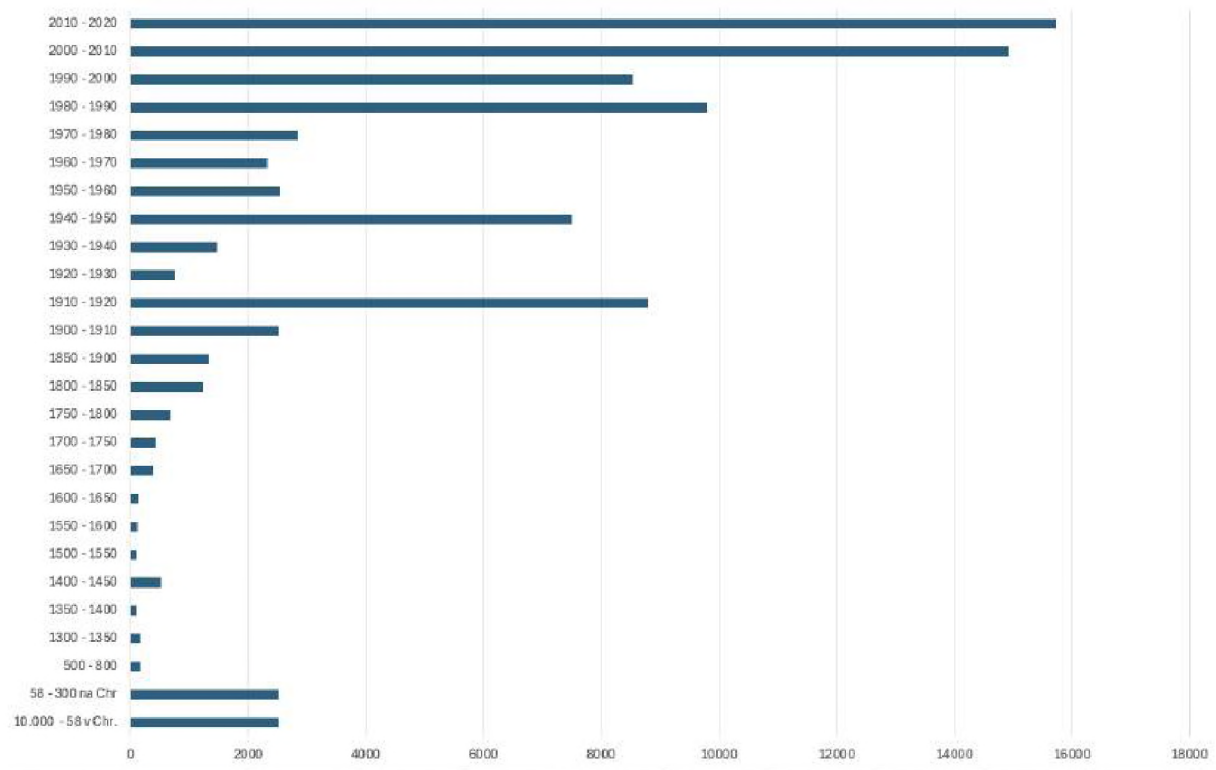
2.4. Aard gehele provinciale collectie

De collectie van de provincie Noord-Brabant bevat veel archeologische objecten en een grote veelzijdige fotocollectie. Daarnaast bevat de collectie veel documentatiemateriaal: de geschiedenis in drukwerken, handschriften en kaarten.

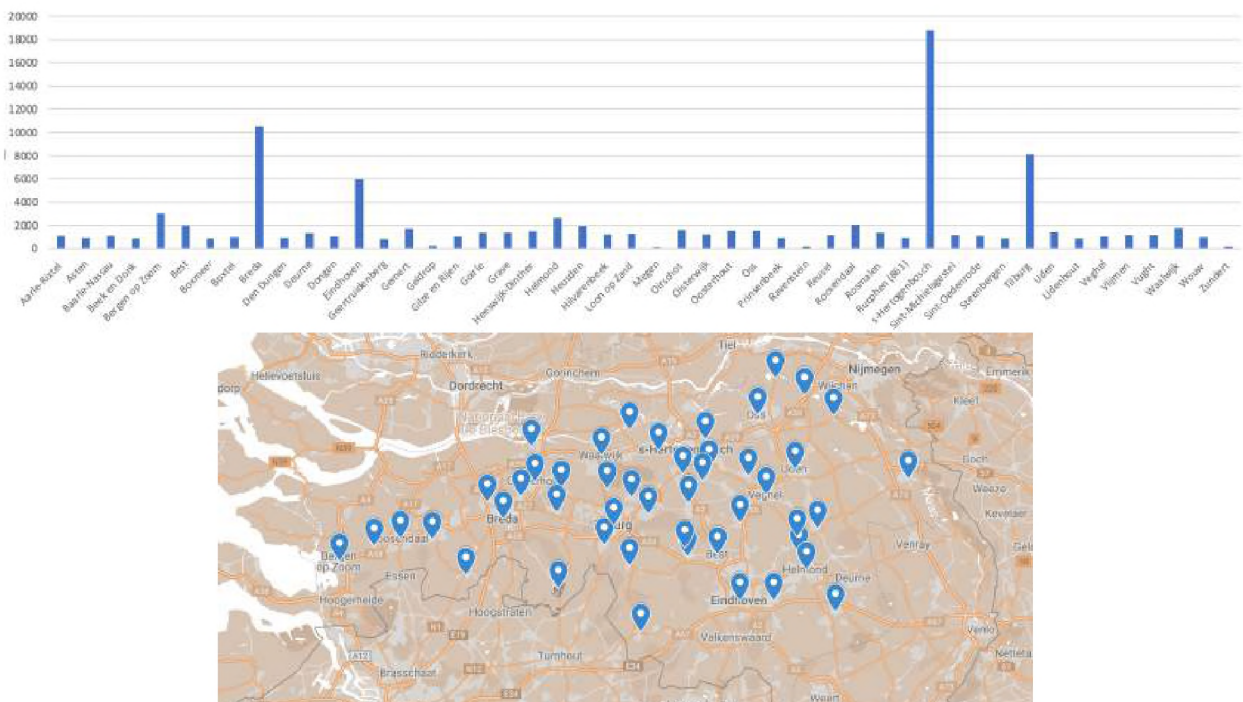

Als we de informatie van de provinciale collectie uit de verschillende databases bij elkaar voegen, wordt duidelijk dat we een groot zwaartepunt zien in de tijdspannes vanaf de 20ste eeuw zoals in de meeste collecties in Nederland (de archeologische collectie is niet meegenomen). Waarbij moet worden gezegd dat de recent opgenomen heemkundige artikelen vaak hun inhoudelijk zwaartepunt in het verleden hebben liggen. Daarnaast is voor wat betreft de Brabant-Collectie van veel ouder materiaal geen (exacte) datering bekend en is daarom niet vertegenwoordigd in deze tabel.

In onderstaande tabel zijn de (ingeschatte) dateringen van de collectie opgenomen.

In de collectie zijn de steden en dorpen uit de provincie breed vertegenwoordigd. Wel zien we in onderstaande tabel de pieken in de aanwezigheid van de vier grote steden. Onder de tabel is een visualisatie gemaakt van de verschillende dorpen en steden.

3. Provinciaal Depot voor Bodemvondsten

3.1. Korte beschrijving

Honderdvijftig jaar archeologisch onderzoek in de Noord-Brabantse bodem heeft veel voorwerpen uit het verleden opgeleverd. Een deel hiervan wordt bewaard in het Provinciaal Depot Bodemvondsten dat hiervoor in 2000 is opgericht. De provincie Noord-Brabant is op basis van de Erfgoedwet 2016 verantwoordelijk voor het in stand houden van het Provinciaal Depot Bodemvondsten (PDB). Het doel is een duurzaam behoud van informatie van en uit archeologische monumenten in het depot ten behoeve van toekomstig onderzoek en ten behoeve van toekomstige beleving van het cultureel erfgoed. De provincie graaft zelf niet op, maar heeft de rol van schatbewaarder. Alle archeologische vondsten die - buiten de grote steden (Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Helmond en 's-Hertogenbosch) - bij opgravingen worden gedaan, zijn dan ook eigendom van de provincie.⁵

3.2. Verwerving

De collectie wordt bepaald en opgebouwd door de genomen besluiten van 51 gemeenten en Gedeputeerde Staten binnen de ruimtelijke ordening in het kader van de Omgevingswet en vindt plaats binnen de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg in Nederland. De AMZ-cyclus begint bij de inventarisatie van de archeologische waarden, hierbij wordt nagegaan of die in een gebied aanwezig zijn. De geïnventariseerde archeologische relictten worden vervolgens onderworpen aan een waardering. Deze waardering wordt als selectieadvies aan de bevoegde overheden aangeboden (rijk, provincies en gemeenten). De overheid neemt vervolgens een selectiebesluit over wat er met de archeologische waarden in de desbetreffende plangebieden moet gebeuren.

Er zijn drie opties:

1. Behoud in situ (in de bodem ter plekke bewaren en beschermen)
2. Behoud ex situ (opgraven en veiligstellen)
3. Vrijgeven en laten vergraven.

Indien het besluit behoud ex situ luidt, vindt er een opgraving plaats en worden de vondsten en documentatie ondergebracht in Provinciale Depots Bodemvondsten (PDB's) of Gemeentelijke Depots Bodemvondsten indien provincies deze hebben aangewezen. De Gemeentelijke Depots Bodemvondsten die door Gedeputeerde Staten Noord-Brabant officieel zijn aangewezen zijn die van Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Helmond en 's-Hertogenbosch. De Archiefwet 1995 is niet van toepassing op opgravings- documentatie en rapporten die in verband met een opgraving tot stand zijn gebracht.⁶

⁵ Memo Archeologische Monumentenzorg Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Noord-Brabant (PDB) 2023

⁶ Brabant Archeologie. Versie 22.04.2024 <www.brabant.nl/onderwerpen/cultuur-erfgoed-sport-vrijetijd/archeologie>

3.3. Gebruik

Het Provinciaal Depot Bodemvondsten heeft naast haar primair beherende en bewarende taak, ook een dienstverlenende taak in de vorm van bruiklenen van objecten uit vondstcomplexen van de archeologische monumenten ten behoeve tentoonstellingen en wetenschappelijk onderzoek. Ook heeft zij een dienstverlenende taak in de vorm van verstrekking van informatie en documentatie (onderzoeksrapporten, analyserapportage, foto's, tekeningen, etc.) die tijdens de archeologische opgravingen van deze monumenten tot stand zijn gekomen. Bruikleennemers van de objecten bestaan uit regionale musea, universiteiten, zelfstandige onderzoekers, opgraving instanties, archeologische verenigingen, amateurarcheologen en geïnteresseerde particulieren. In het Noordbrabants Museum wordt het belangrijkste archeologisch erfgoed uit de collectie tentoongesteld. Archeologische topvondsten van nationaal en internationaal niveau uit Noord-Brabant staan ook in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden.⁷

3.4. Aard en omvang

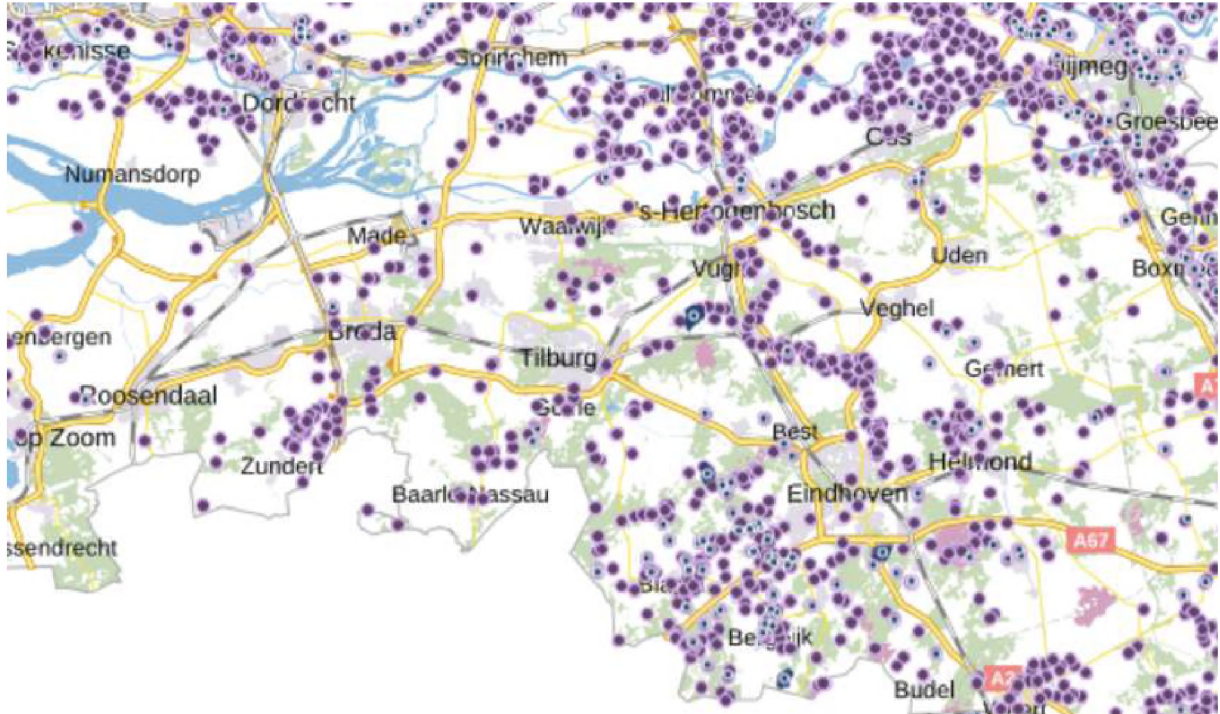
De collectie omvat ongeveer 125.000 archeologische objecten. Het is van belang om hier aan te geven dat de aard van de collectie van het PDB in essentie verschilt van die van de andere collecties, die meer historisch (documentgericht) of kunsthistorisch (objectgericht) van aard zijn. De archeologische objecten die in het PDB bewaard worden, maken veelal onderdeel uit van vondstcomplexen c.q. archeologische monumenten, waarvoor in het landschap geen plek meer was, en die daarom – in depot - bewaard moeten blijven voor toekomstig (natuur-) wetenschappelijk (her-)onderzoek. Naast de archeologische objecten zijn er ook vele foto's en ander documentatiemateriaal dat deel uitmaakt van deze monumenten. De archeologische collectie is dus naast enkele individuele objecten onder te verdelen in vondstcomplexen.

Als we collectie naar de aard van de objecten onderverdelen komen we op het volgende overzicht uit:

Deelcollectie naam	Geschat aantal	Korte beschrijving
Archeologische vondstcomplexen in beheer	3.500	De collectie omvat circa 3.500 vondstcomplexen met het totale ensemble aan archeologisch, fotografisch en ander documentatiemateriaal per opgraving.
Aantal bewaarcontainers in beheer	5.500	De collectie omvat circa 5.500 bewaarcontainers met archeologisch vondstmateriaal.
Archeologische objecten c.q. vondstnummers in beheer	125.000	Geschat aantal individuele archeologische objecten, los van foto's en ander documentatiemateriaal.
Aantal objecten in vaste exposities	500	Binnen en buiten de Brabantse musea zijn vele archeologische objecten in bruikleen.

⁷ Memo Archeologische Monumentenzorg Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Noord-Brabant (PDB) 2023

In het depot worden ca. 4.500 vondstcomplexen in Noord-Brabant, vondsten en documentatie bewaard. Onderstaande kaart toont de verschillende provinciaal archeologische landschappen in Noord-Brabant, waar de meeste vondstcomplexen zijn ontdekt en waar de archeologische monumenten zijn opgegraven.

Afbeelding RCE⁸

⁸ RCE webgispublisher. Versie 18.04.2024 <<https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologie%2Din%2DNederland>>

4. Kunstcollectie in het provinciehuis

4.1. Korte beschrijving

Het provinciehuis werd op 12 november 1971 door koningin Juliana geopend. Het is ontworpen door de Rotterdamse architect Hugh Aart Maaskant (1907 – 1977). De architect koos voor ‘moderne’ bouwmaterialen als staal, beton en glas en voor het interieur sobere materialen als natuursteen, wol en leer. Daarnaast nemen de plastieken en de befaamde bronzen deur, die toegang geeft tot de Statenzaal, een bijzondere plaats in het provinciehuis in.

4.2. Collectievorming en verwerving

De architect Hugh Aart Maaskant drukte sterk zijn stempel op de inrichting en was aanvankelijk zelf verantwoordelijk voor de keuze van de kunstwerken. Zo kwamen architect en opdrachtgever tot het idee van een eigentijdse textielkunstcollectie van top niveau. Hugh Maaskant omarmde de zachte kracht van textiel tegenover het sobere en kille beton. Er werd een internationale verzameling opgebouwd van textielkunst waaraan niet alleen Nederlandse, maar ook Poolse, Franse, Deense en Spaanse kunstenaars hebben bijgedragen. Deze collectie is kort daarna verder uitgebreid, niet alleen met wandkleden maar ook met (textiele) beelden en installaties. De afgelopen jaren is de kunstcollectie van de provincie beperkt uitgebreid. Een van de laatste verwerving komt van de kunstenaar Reinoud van Vught en is een wandkleed van textiel uit 2009. Sinds twee jaar geleden is het ensemble compleet, maar er is altijd een mogelijkheid om in de toekomst nog te verwerven.⁹

4.3. Gebruik

De kunstcollectie is naast de gebruikers en bezoekers van het provinciehuis te bezoeken via het aanvragen van rondleidingen door een VVV-gids die alle rondleidingen begeleidt. De gids geeft bij alle ‘highlights’ een uitgebreide toelichting. De rondleiding gaat over de kunst en architectuur, de atoombunker in de kelder wordt bezocht, naast de Statenzaal, Bois le Duc-zaal en de 23ste verdieping met spectaculair uitzicht. Er is een kunstcatalogus te verkrijgen waarin de belangrijkste werken zijn beschreven.¹⁰

⁹ Kunst met een grote K. *Kunstcatalogus provincie Noord-Brabant, 's Hertogenbosch 2019*

¹⁰ Ibidem

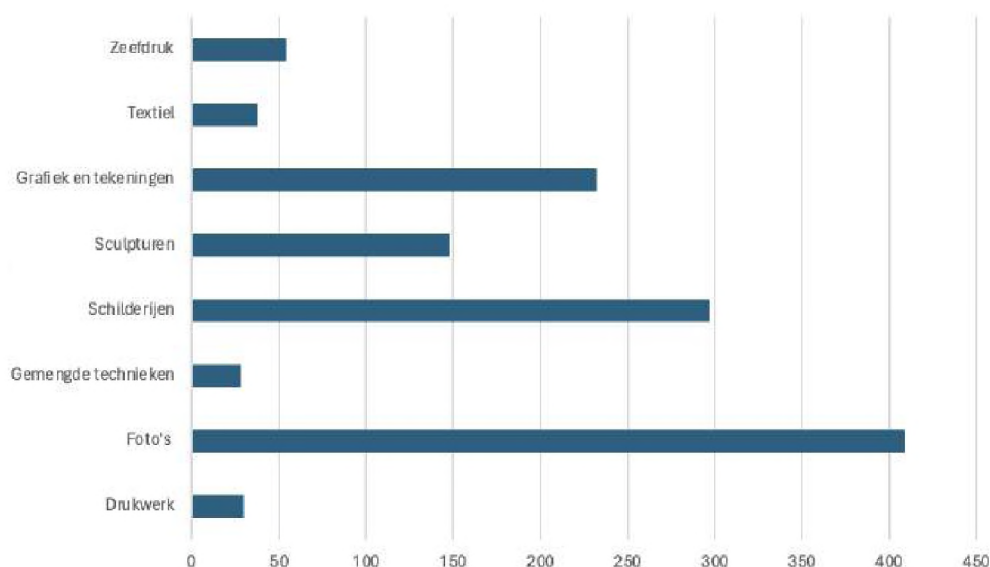
4.4. Aard en omvang

De collectie omvat 1277 werken. Van monumentale textiele wandkunst tot foto's, schilderijen, beelden en grafiek. Als we de collectie naar aard van de werken, waarop de collectie geregistreerd is, onderverdelen komen we op het volgende overzicht uit:

Deelcollectie naam	Omvang	Korte beschrijving
Drukwerk	30	De deelcollectie omvat certificaten in een lijst, posters en een enkele brief.
Foto's, soms in lijst	409	De foto's zijn voor een deel van het gebouw en zijn omgeving, maar ook van fotografen als Martien Coppens, Marc Mulders en Toon Michiels.
Gemengde technieken	28	Relatief kleine collectie, met schilderijen, tekeningen en andere stukken waarbij een deel in bruikleen is gegeven aan Het Noordbrabants Museum en een deel in de kunstopslag van het provinciehuis staat.
Schilderijen met Olieverf/Acryl/Gouache/Aquarel	297	Veel figuratief werk, met portretten, landschappen en stadsgezichten naast abstract werk.
Sculptuur/object	148	Met buiten sculpturen op het eigen terrein, maar ook binnen in de hal, bij het binnen vijvertje, bronzen portretten en het grote sculptuur van Karel Appel in het restaurant.
Tekening/grafiek/ets	232	Vaak relatief klein werk, landschappen en dorpsgezichten en veel abstract werk, waarbij enkele in de werkkamers hangen. 95% is opgeslagen in het depot in het provinciehuis.
Textiel wandkleed	38	Monumentale, vaak abstracte wandkleden die voor een groot deel het gezicht van de kunstcollectie bepalen.
Zeefdruk	54	Zeefdrukken met voor een deel het thema luchtvaart, landschap en soms abstract.

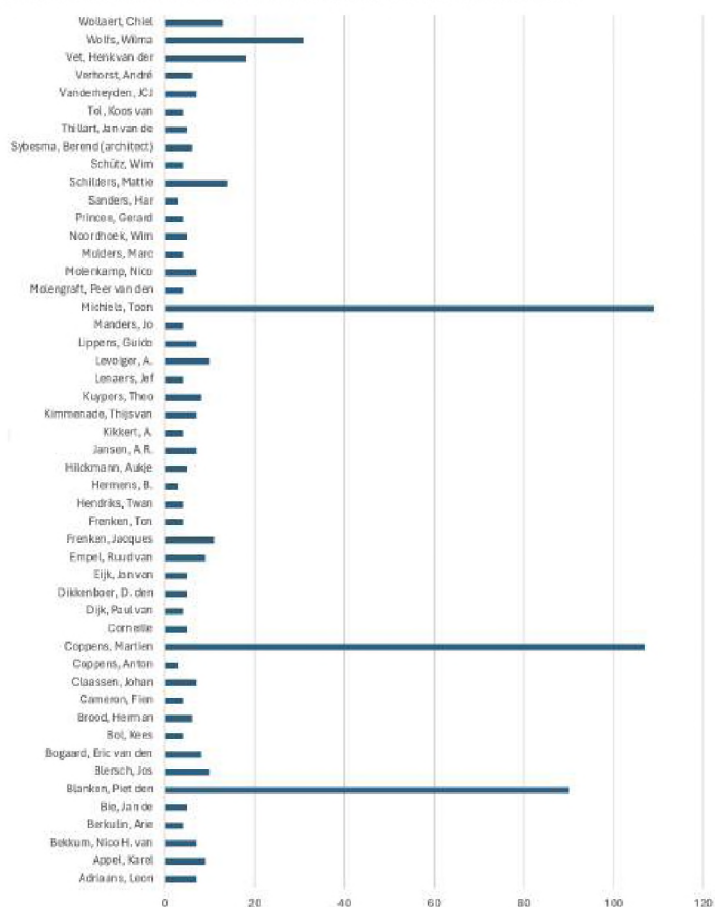
Soorten kunstwerken in de collectie

De collectie omvat 1277 werken, in onderstaande tabel is te zien wat voor soorten kunstwerken dit zijn.

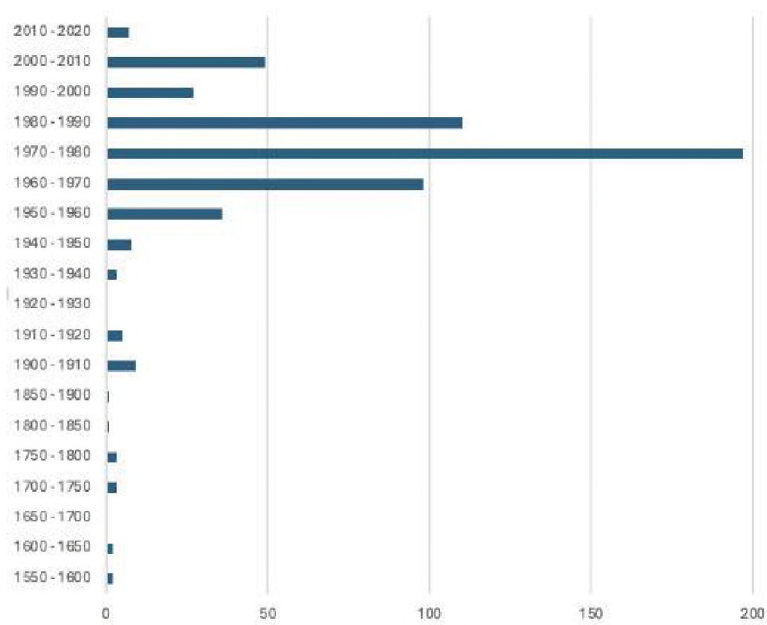
Kunstenaars in de collectie met meer dan drie werken

In onderstaande tabel is te zien dat Toon Michiels, Martien Coppens samen met Piet den Blanken het vaakst voorkomt in de collectie.

Dateringen van de collectie

In onderstaande tabel is te zien dat het grootste deel van deze collectie dateert uit 1970-1980, gevolgd door het jaartal 1980-1990 en 1960 en 1970.

5. Collectie Noordbrabants Genootschap (NBG)

De historische collectie is verzameld door het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant kortweg Noordbrabants Genootschap (NBG). Het wetenschappelijk genootschap, opgericht in 1837 te 's-Hertogenbosch, had als doel het beoefenen van kunsten en wetenschappen in Noord-Brabant te stimuleren en bevorderen. Vanaf de oprichting had het genootschap vele publicaties verzameld en uitgegeven op gebied van archeologie, muziek, literatuur en beeldende kunst. De verzameling van het genootschap groeide in de daaropvolgende jaren stevig, waardoor er telkens gezocht moest worden naar nieuwe onderkomens en nieuwe middelen om het groter wordende beheer te financieren.¹¹

In 1980, werd een overeenkomst tussen het Genootschap en de Stichting Het Noordbrabants Museum getekend, waarbij het Genootschap met zijn objecten de start van het museum mogelijk maakte. In 1986 is de oorspronkelijke collectie opgesplitst en op verschillende locaties ondergebracht. Het museumbezit ging naar het Noordbrabants Museum, de charters gingen naar het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC), en het grootste deel werd in bruikleen ondergebracht bij Tilburg University onder de naam Brabant-Collectie.¹²

¹¹ Wikipedia. Versie 02.07.2024 <nl.wikipedia.org/wiki/Provinciaal_Genootschap_van_Kunsten_en_Wetenschappen_in_Noord-Brabant>

¹² BHIC. Versie 16.07.2024 <www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/papieren-juweeltjes-van-het-provinciaal-genootschap>

6. Het Noordbrabants Museum

6.1. Korte beschrijving museum

Het Noordbrabants Museum, gevestigd in het hart van de historische binnenstad van 's-Hertogenbosch, toont in zijn collectiepresentaties de culturele rijkdom van het hertogdom Brabant en de Zuidelijke Nederlanden. Met deze oriëntatie op het Zuiden en de artistieke nalatenschap van kunstenaars als Bosch, Bruegel, Rubens en Van Gogh onderscheidt het museum zich van de overige Nederlandse musea. Naast cultuurhistorische thematentoonstellingen en exposities van Brabantse kunstenaars organiseert het museum ook jaarlijks grote exposities met werk van internationaal gerenommeerde kunstenaars uit binnen- en buitenland.¹³

6.2. Missie

De missie van Het Noordbrabants Museum luidt als volgt. Het Noordbrabants Museum presenteert kunst, cultuur en geschiedenis van Noord-Brabant aan iedereen – Brabanders en niet-Brabanders. Het museum is bij uitstek dé plaats waar waardevolle kennis en roerend cultureel erfgoed van Brabant wordt bewaard en tentoongesteld. Het levert een bijdrage aan het culturele leven van Nederland met een diversiteit aan bijzondere tentoonstellingen met een (inter)nationale aantrekkingskracht.¹⁴

6.3. Gehele collectie museum

De collectie van het Noordbrabants Museum heeft zijn wortels in de oudheidkundige verzameling van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant. Van een beginfase met voornamelijk archeologische vondsten en munten en penningen (afgezien van het belangrijke boekenbezit en de topografisch-historische verzameling), werd het museale verzamelterrein van het genootschap gaandeweg uitgebreid met historische voorwerpen en objecten uit de materiële volkscultuur. Ter aanvulling gaf de gemeente 's-Hertogenbosch in 1925 haar belangwekkende historische collectie aan het Genootschap in bruikleen. Pas vanaf het midden van de 20ste eeuw ging men beeldende kunst verzamelen.¹⁵

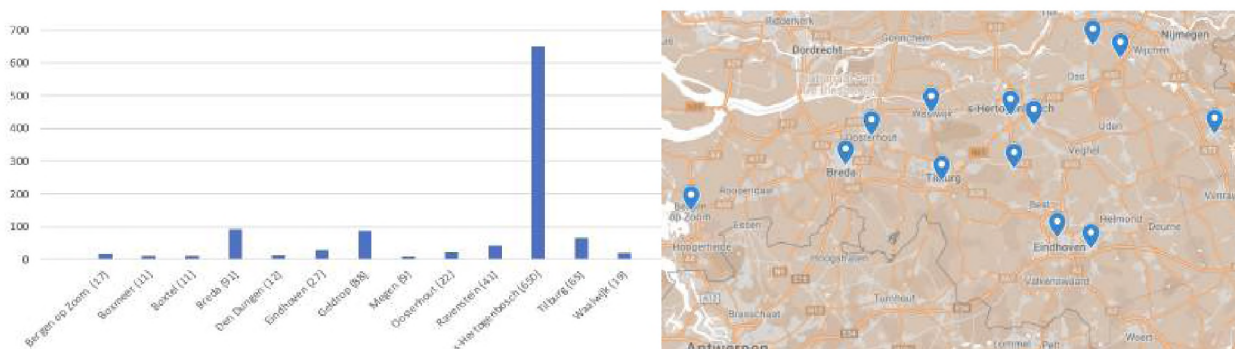
Sinds 1981 zijn er door de Stichting Noordbrabants Museum talloze nieuwe objecten en kunstwerken verworven, in de vorm van schenking, aankoop of bruikleen. Alle vanaf 1981 aangekochte en in schenkingen ontvangen objecten en kunstwerken zijn eigendom van de Stichting Noordbrabants Museum maar niet eigendom van de provincie. De acquisitie van het museum komt in eigendom van de museumstichting zelf.

¹³ Collectieplan Noordbrabants Museum 2022-2025.

¹⁴ Ibidem

¹⁵ Ibidem

Uit de database komt naar voren dat de plaatsnaam die het vaakst voorkomt 's-Hertogenbosch is, gevolgd door Breda, Geldrop en Tilburg. In het plaatje daarnaast is dit visueel te zien.

Als verzameldoel heeft het museum beschreven:

- Collectiebeheer en collectievorming behoren tot de kerntaken van Het Noordbrabants Museum, vastgelegd in de statutaire opdracht van het museum om de materiële cultuur van Noord-Brabant en de met de geschiedenis van de provincie verbonden kunst te verzamelen, te beheren en ontsluiten.
- Als leidraad voor collectiebeheer en collectievorming dient het zogeheten collectieplan. Dit in lijn met de meerjarenbeleidsnota opgestelde plan wordt tenminste eens per vijf jaar intern uitgebreid besproken en indien nodig aangepast en opnieuw vastgesteld.¹⁶
- De provincie Noord-Brabant legde de basis voor de collectie hedendaagse kunst door haar eigen collectie in beheer aan het museum over te dragen en jarenlang een speciale subsidie toe te kennen om de verzameling hedendaagse kunst uit te breiden. Daarnaast kwamen vele particulieren het museum tegemoet door stukken te schenken of in bruikleen af te staan.¹⁷

6.4. Gebruik en dienstverlening gehele collectie

Onderzoek naar de delen van de collectie of naar individuele objecten wordt met name verricht door conservatoren en projectmedewerkers, vaak in het verlengde van tentoonstellingen, publicaties of aankopen. Daarnaast wordt de collectie geraadpleegd door individuele externe onderzoekers. Ook andere culturele organisaties en samenwerkingsverbanden zoals 'Van Gogh Brabant' maken gebruik van de collectie: dat kan zijn uit publicitaire overwegingen of voor educatief gebruik. Educatie neemt een belangrijke plaats in binnen het beleid van Het Noordbrabants Museum. Educatie wordt hier toegepast in de breedste zin van het woord: voor jong en oud, interactief en passief, voor onderwijs, voor groepen en voor individuele bezoekers.¹⁸

¹⁶ Collectieplan Noordbrabants Museum 2022-2025.

¹⁷ Ibidem

¹⁸ Ibidem

In onderstaand tabel is te zien hoeveel er gewerkt wordt met de collectie.

Dienstverlening	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nieuwsbrief	57.208	48.316	49.295	52.001	49.613	54.716
Museumbezoek	219.343	248.574	85.490	107.795	145.719	251.749
Website bezoek	327.470	1.377.685	337.505	378.129	390.654	599.132
Leerlingen basis en voortgezet	9.697	12.535	2.212	1.562	11.077	12.293

6.5. Collectiedeel provincie

In 1986 vond een bijzondere eigendomswijziging plaats en droeg het Noordbrabants Genootschap zijn collecties in eigendom over aan de provincie Noord-Brabant. Voor het beheer had dit overigens nauwelijks consequenties. De zogeheten Genootschapscollectie, het oudste deel van de museale collectie, wordt sindsdien beheerd als een bruikleen van de provincie Noord-Brabant. Het betreft hier een bruikleen voor onbepaalde tijd.¹⁹ De collectie bestaat uit ongeveer 20.300 objecten, deze collectie wordt niet uitgebreid.

De historische Genootschapscollectie over de geschiedenis van Brabant laat zich grofweg verdelen in vier periodes:

1. Vroegste bewoners
2. Hertogdom Brabant
3. Generaliteit, Revolutie en Staatsvorming
4. Industrialisatie en Eenwording

In onderstaand tabel zijn de deelcollecties uit de provinciale collectie te zien.²⁰

Deelcollectie naam	Geschat aantal	Korte beschrijving
Prehistorie (10.000-58 v.Chr.)	1.500 à 3.000 afzonderlijke objecten	Inhoud: De collectie prehistorie bestaat uit archeologische vondsten uit de gehele provincie. De omvang is fors, mede omdat tot in de jaren 60 van de 20ste eeuw vondsten werden opgenomen in de genootschapscollectie. Door de ontginnings- en de wederopbouwactiviteiten in de provincie Noord-Brabant is de verzameling urnen en bijbehorende crematieresten uitgegroeid tot een van de grotere van Nederland.

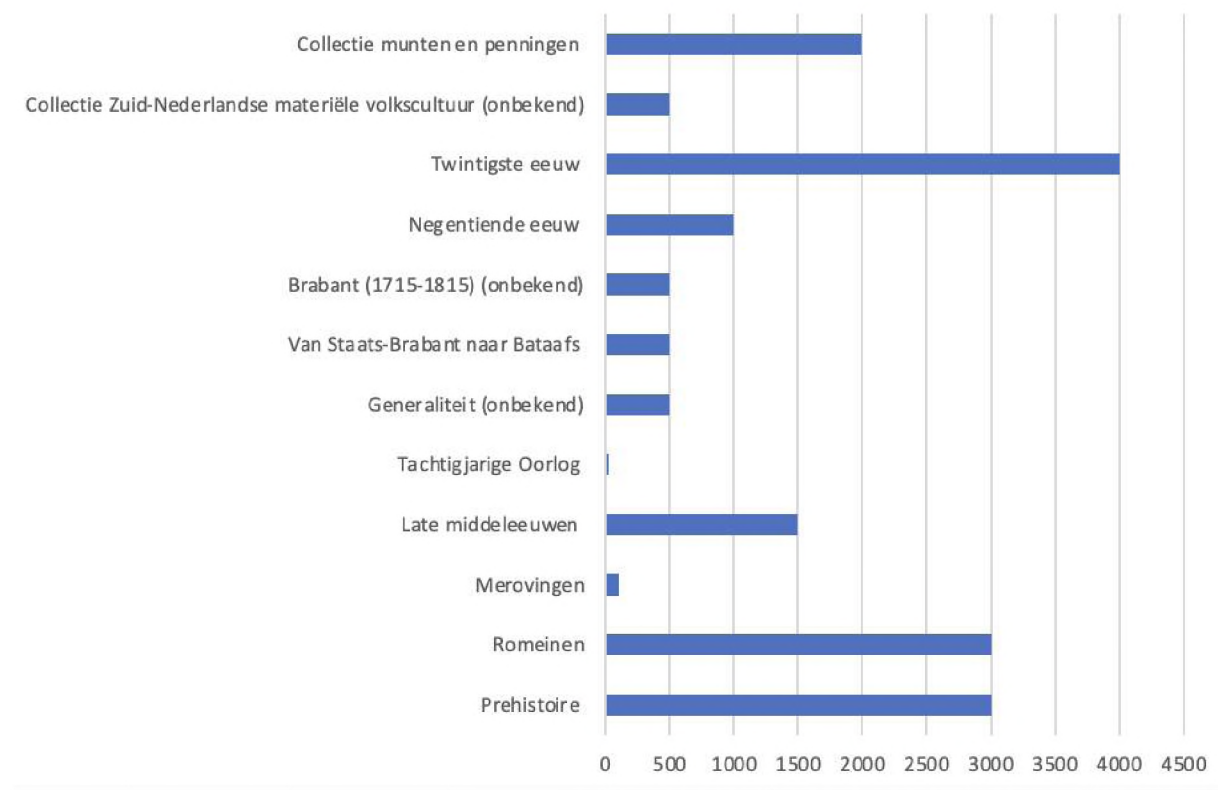
¹⁹ Collectieplan Noordbrabants Museum 2022-2025.

²⁰ Ibidem

Romeinen (58 v.Chr.-300 na Chr.)	1.500 à 3.000 afzonderlijke objecten	Noord-Brabant kent in materiële zin enige hoogtepunten uit de Romeinse tijd. Naast de rijke graven uit Esch zijn er het vorstengraf uit Oss, de tempel van Empel, de villa van Hoogeloon, maar ook de 'grensnederzetting' Ceulcum (Cuijk). Opvallend is dat de collectie naast eenvoudig gebruiksmateriaal (aardewerk) ook veel luxe voorwerpen bevat. Te denken valt aan het barnstenen Bacchusbeeldje, maar ook andere bronzen godenbeeldjes en zeldzaam zwart glas. Het betreft hier overwegend grafvondsten uit Esch.
Merovingen (500-800)	Maximaal 100 objecten	Na het vertrek van de Romeinen komen er nieuwe bewoners in deze regio met een zeer rijke grafcultuur met vele objecten. Fysiek bovengronds herinnert echter zeer weinig materiaal aan deze periode. Deze cultuur van de Merovingen begint in een schemergebied, maar groeit uit tot dat wat we nu als Noord-Brabant ervaren.
Late middeleeuwen (1400-1566)	1.000 à 1.500 afzonderlijke objecten	De historische collecties bevatten naast religieus erfgoed uit kerken en kloosters (beelden, retabels, insignes, kerkzilver) ook representatieve objecten uit het dagelijks leven. Hierin laat zich duidelijk een verschil zien tussen de rijke stedelijke bovenlaag van de samenleving (Zwanenbroeders, gilden, stedelijke hoogwaardigheidsbekleders) en de minderbedeelde lagen daaronder.
Tachtigjarige Oorlog (1566-1648)	Schilderijen, eigen collectie en bruikleen (Rijksmuseum, gemeente 's-Hertogenbosch). In totaal 25 objecten.	Hoewel de Tachtigjarige Oorlog geen gebeurtenis is die uitsluitend gold voor het hertogdom Brabant, is deze beslissend geweest in de opdeling van het hertogdom in een noordelijk deel en een zuidelijk deel. De gevolgen van die oorlog zijn erg ingrijpend geweest voor de regio. Uit deze oorlogperiode is een aanzienlijke verzameling aan memorabilia opgebouwd die zich vooral concentreert op de situatie rondom 's-Hertogenbosch en het fameuze beleg van Frederik Hendrik in 1629.
Generaliteit (1648-1715)		Na ondertekening van de Vrede van Münster wordt het hertogdom Brabant gesplitst. Het noordelijke deel komt onder toezicht van de in Den Haag zetelende Staten-Generaal. In de historische collecties bevindt zich een zeer uitgebreide verzameling werktuigen uit de strafrechtspleging (pijnbank, arm- en beenklemmen, brandmerkwerktuigen, schandpalen, etc.) die gedateerd kunnen worden van de 16de tot de 19de eeuw.
Van Staats-Brabant naar Bataafs Brabant (1715-1815)	500 objecten	Objecten zoals een gevelbord van het Bossche stadhuis, diverse draagborden, vaandels en het dubbelportret van commandeur Douglas en gouverneur van Brunswijk-Wolfenbüttel. Schilderijen van Franse belegeringen, de revolutionaire legers, mogelijk uitrusting.

		Bijzondere en historisch relevante objecten die een beeld geven van het maatschappelijke leven in Brabant komen voor verwerving in aanmerking.
Negentiende eeuw (1813-1900)	Circa 1.000 objecten	De ligging van Brabant, ten zuiden van de rivieren en het katholieke geloof, gaf de provincie een eigen karakter. In de collecties blijkt hoezeer de ontwikkelingen elkaar betrekkelijk snel opvolgen. Aan de hand van persoonlijke eigendommen, huisraad en gereedschappen is deze ontwikkeling zichtbaar.
Twintigste eeuw (1900-1999)	Circa 4.000 objecten	De collectie van de 20ste eeuw is zeer divers. Het accent ligt primair op de bedrijfshistorie. Hiervan springt de omvangrijke collectie De Gruyter het meest in het oog. De grootgrutter en fabrikant die met name halverwege de vorige eeuw furore maakte, ging ten onder toen het concept van de supermarkt zijn intrede deed. In de historische collectie is een uitputtend overzicht van het assortiment, winkelinterieur en vele verwante zaken opgenomen. Van andere bedrijven, zoals Philips zijn enkele typische objecten opgenomen, zoals de eerste televisie die in productie werd genomen: het 'hondenhok' (inv.nr. 16040).
Collectie Zuid-Nederlandse materiële volkscultuur		De collectie volkscultuur is zeer divers. Het gaat om een grote variëteit aan textiel, alledaagse gebruiksvoorwerpen, maar ook om attributen van de vele gilden die Brabant rijk is. Deze collectie staat dicht bij het Brabantse en de Brabantse identiteit en moet om die reden met 'A' worden gekwalificeerd, hoewel de individuele stukken over het algemeen de aanduiding 'B' zouden krijgen. Nergens is deze zo breed en compleet verzameld.
Collectie munten en penningen	Circa 7.200	De numismatische collectie behoort tot de grootste van Nederland en bevat munten van de Keltische periode tot circa 1900 en penningen van 16de eeuw tot heden. Belangrijk en vrijwel compleet is de collectie munten van het hertogdom Brabant. De uitstekende penningencollectie, zeer uitgebreid als het gaat om Brabant en de Zuidelijke Nederlanden, memoreert uiteenlopende gelegenheden, zoals het sluiten van het Twaalfjarig Bestand, het afgeslagen beleg van Bergen op Zoom door Spinola, maar ook penningen op veebeurzen et cetera

De aantallen zoals hierboven beschreven geven in onderstaande tabel te zien dat het onderwerp dat het meest voorkomt in de collectie de twintigste eeuw is gevolgd door: Romeinen, prehistorie en collectie munten en penningen.

7. Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)

7.1. Korte beschrijving organisatie

Het BHIC is een archief en informatiecentrum. Ze zijn enerzijds een archief dat de wettelijke taken uitvoeren en anderzijds is het een publieke instelling die inhoud geeft aan de maatschappelijke opgave. In de archieffunctie bewaart en beheert het BHIC op goede, geordende en toegankelijke wijze meer dan 40 strekkende kilometer papieren archief, alsook een groeiend aantal terabyte aan digitale bestanden in het e-depot. Na het Stadsarchief Amsterdam en het Nationaal Archief is het BHIC de grootste fysieke archiefbewaarplaats van Nederland en ook in digitale omvang behoort het tot de grootste.²¹

De geschiedenis van Nederland loopt lang niet altijd synchroon met de geschiedenis van Brabant. De term vaderlandse geschiedenis suggereert een illusie van eenvormigheid die geen recht doet aan de eigen Brabantse ontwikkeling. Deze loopt van het grote hertogdom Brabant, tot vervolgens - na de Opstand als een van de Generaliteitslanden onder de naam Staats Brabant - naar uiteindelijk de vorming van de provincie Noord-Brabant na 1795. Het BHIC vindt dat dit bredere Brabantse verhaal verteld en bestudeerd moet worden.²²

7.2. Missie

In het nieuwe beleidsplan “(Ook) Ons Brabant” voor de periode 2023-2026, wordt voortgegaan op de ingezette weg. Bij de positionering van het BHIC tonen zich twee gezichten: enerzijds is het BHIC een archief dat de wettelijke taken uitvoert, anderzijds een publieksinstelling die inhoud geeft aan de maatschappelijke opgave. Binnen de archieffunctie bewaart en beheert het BHIC ‘op goede, geordende en toegankelijke wijze’ zo’n 40 strekkende kilometer papieren archief, alsook een groeiend aantal terabyte aan digitale bestanden. Binnen de publieksfunctie bewerkt, verrijkt, redigeert en presenteert het BHIC de historische informatie en beleving op dusdanige wijze dat een zo groot mogelijk, een zo divers mogelijk en zo tevreden mogelijk publiek wordt bereikt.

Het BHIC heeft de volgende ambities²³:

- Wij zijn het Genealogisch Centrum van Brabant
- Wij zijn het foto- en filmgeheugen van Brabant
- Wij schrijven Brabantse Geschiedenis
- Wij verwelkomen een breder publiek
- Wij beschikken over een eigen digitaal, duurzaam depot

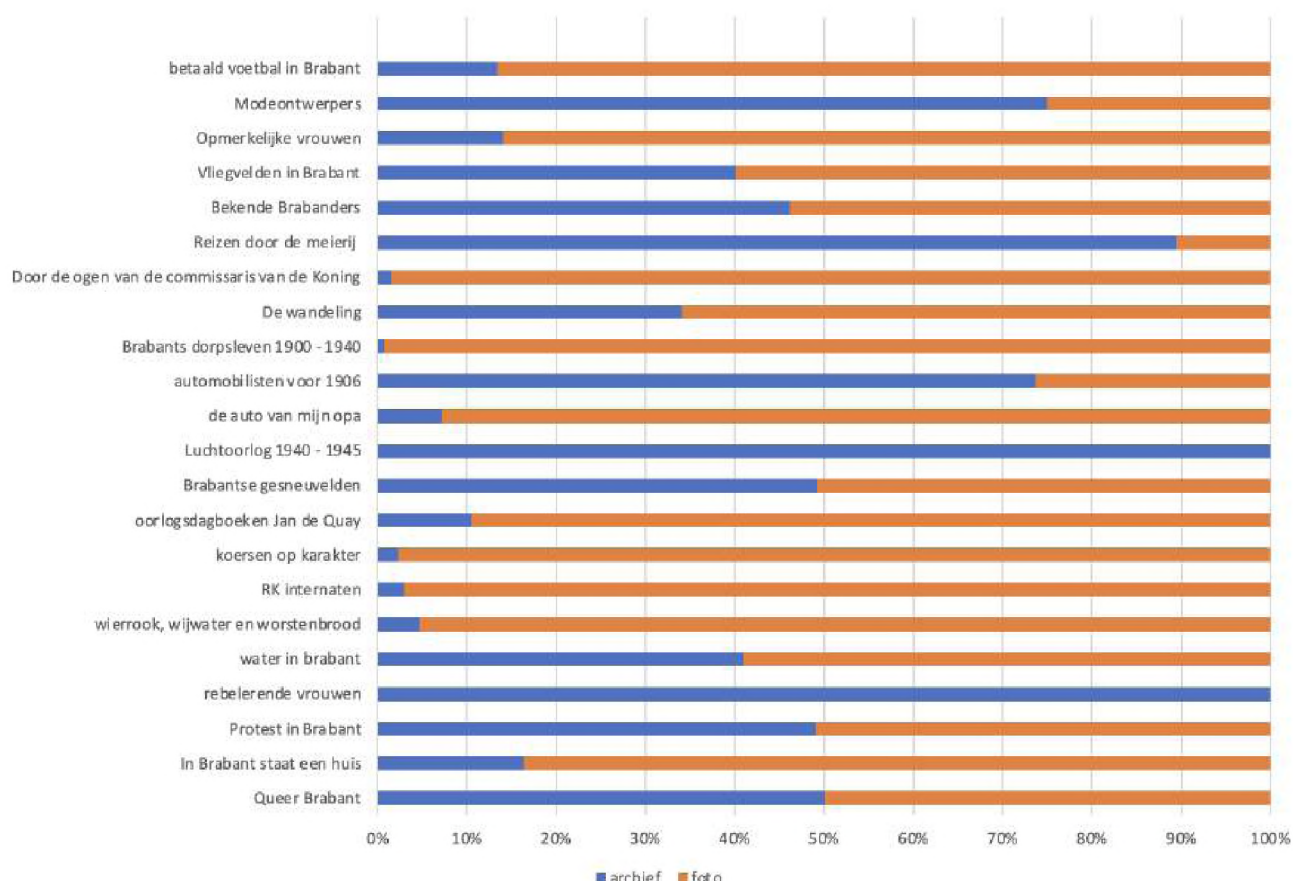
²¹ (Ook) Ons Brabant Beleidsplan 2023 – 2026

²² Ibidem

²³ Kadernota BHIC, maart 2023

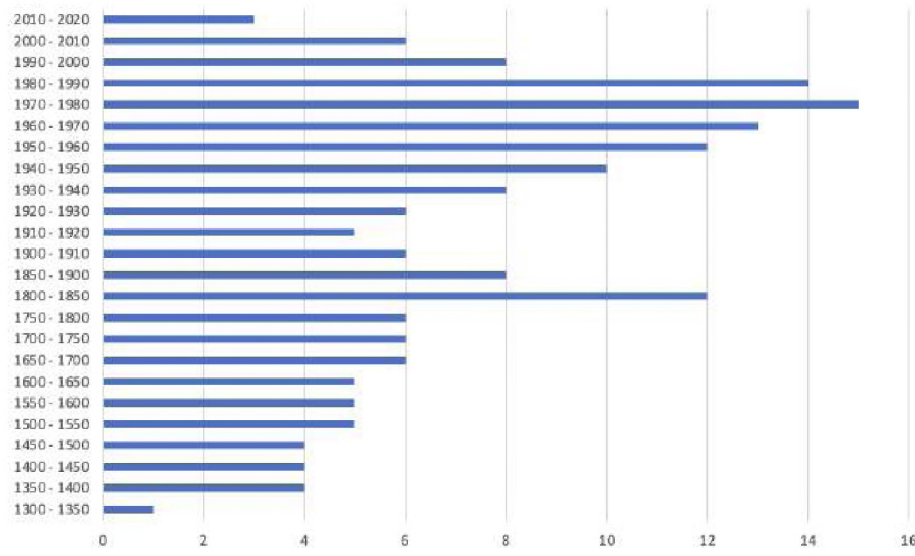
7.3. Gehele collectie BHIC

De wettelijke en niet wettelijke archieven hebben diverse onderwerpen die te vinden zijn in de archieven. Achter elk provinciaal besluit gaat een hele wereld aan mensen, organisaties, belangen, zorgen en hoop schuil. Toch gaan mensen bijna nooit zoeken in de provinciale besluiten en andere provinciale archieven. Daarom heeft het BHIC een aantal thema's uitgelicht om de vele archieven en bescheiden te verbinden met verhalen en beeldmateriaal zodat het ontsloten wordt voor de gebruiker. In onderstaande tabel zijn deze thema's te zien.

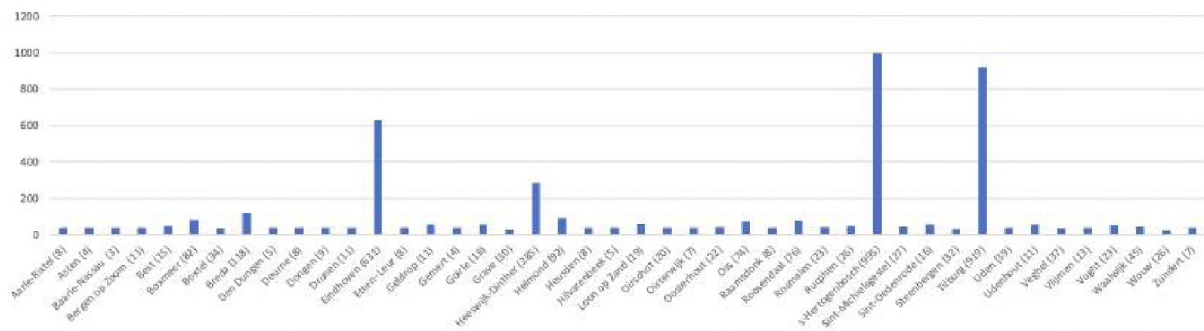
Datering in de collectie

Uit onderstaande tabel is te zien dat de meeste collectie uit 1930 – 2000 komt met een uitschieter in 1800-1850, waar ook veel over bewaard is.

Plaatsnamen in de collectie

De drie plaatsnamen die het vaakst voorkomen zijn: 's-Hertogenbosch, Tilburg en Eindhoven. In onderstaand plaatje zijn de data van de tabel gevisualiseerd.

7.4. Gebruik en dienstverlening gehele collectie

In de publieksfunctie bewerkt, verrijkt, redigeert en presenteert het BHIC de historische informatie en beleving. De geschiedenis is daarbij geen doel op zich, maar bovenal een middel om bij te dragen aan de maatschappelijke cohesie: door de historische content aan te bieden als een aangename en zinvolle vrijetijdsbesteding, kan het publiek zich verbonden voelen met de eigen leefomgeving, met de eigen geschiedenis, met de eigen identiteit. Het gaat BHIC vooral om 'binding', interactiviteit tussen klanten onderling en met het BHIC vormt daarbij een belangrijk sleutelwoord. Het BHIC onderscheidt zich van andere Regionale Historische Centra (RHC's) niet alleen door deze visie, maar ook door een afwijkende verhouding tussen de archief- en de publieksfunctie. Waar bij veel instellingen het primaat berust bij de archiefwet, ziet het BHIC de archieffunctie wel als noodzakelijke voorwaarde voor de publieksfunctie (zonder inhoud geen klanten), maar is zij daaraan niet ondergeschikt. Een archief ontleent immers tegelijkertijd ook zijn bestaansrecht aan dat publiek: het archief bestaat opdat het geraadpleegd wordt. Door die onderlinge afhankelijkheid zijn beide functies gelijkwaardig.²⁴

In onderstaand tabel is te zien hoeveel er gewerkt wordt met de collectie.

Dienstverlening	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Advies via de chat					8.596	7.000
Bezoekers studiezaal	4.152	3.755	2.915	1.231	754	1.423
Website bezoek	1.251.037	1.269.810	1.430.980	1.567.843	1.405.546	1.712.040
Opvragingen uit e-depot	24.445	24.582	31.787	32.694	28.849	33.098
Geleverde scans				731.229	961.872	1.000.000

7.5. Collectiedeel niet wettelijke archieven provincie

In 2022 heeft de provincie Noord-Brabant een dienstverleningsovereenkomst gesloten met het Brabants Historische Informatie Centrum (BHIC).²⁵ Hierin is afgesproken dat het BHIC de archivaris levert en de archiefbewaarplaats is voor het bewaren van de wettelijke collectie zoals in de archiefwet benoemd is. Het bewaren van archieven van organisaties en personen die een Brabant brede uitstraling hebben, maakt hier geen onderdeel meer van uit. Voor het bewaren van de Genootschap Collectie zijn aparte afspraken gemaakt.

²⁴ Beleidsplan BHIC (Ook) Ons Brabant 2023-2026 DEF

²⁵ Acquisitieprofiel PNB 2023, BHIC

In deze provinciale niet wettelijke archieven zitten stukken voortkomend uit een voorloper van de huidige provincie, archieven die van oorsprong eigendom waren van het Provinciaal Genootschap, archieven van stichtingen die ooit zijn ingesteld door de provincie, instellingen gefinancierd door de provincie en/of voorlopers van provinciale instellingen. In deze archieven zitten eveneens vele kaarten en handschriften en Charters.

Soort objecten	Geschat aantal	Korte omschrijving
Archief/ Charters en kaarten	168 m, 2 charters en 8 kaarten	Gewestelijke en departementale besturen Brabant, 1795 - 1814
Archief/ Charters en kaarten	1773 m, 1 charter en 1 kaart	Provinciaal Bestuur Noord-Brabant, 1814 - 1920
Archief	2 m	Inspecteur nationale belastingen in Brabant, 1806 - 1811
Archief	4,5 m	Handschriften Provinciaal Genootschap van K & W/RANB
Archief	4 m	Schoolbesturen/ commissies van onderwijs, 1801 - 1857
Archief	1 m	Schoolopziener 1e district Noord-Brabant, 1859 - 1868
Archief	5 m, 5 charters	Totstandkoming Tweede Technische Hogeschool te Eindhoven, 1946-1956
Archief	2 m	Commissie leniging waterrampen in Noord-Brabant, 1850 - 1851
Archief	32 m, 334 Charters	Beurzenstichtingen Meierij van 's-Hertogenbosch, 1371 - 1975
Archief	3 m, 1800 charters, 7 kaarten	Charters Provinciaal Genootschap van K & W, 1303 - 1845
Archief	4 m	Noord-Brabants Centrum voor Amateurtoneel, 1974 - 1982, met aanvulling
Archief	41 m	Kunstcentrum Brabant in Tilburg, 1947 - 1976
Archief	1 m	Brabants Historisch Documentatiecentrum, 1974 - 1986
Archief	1 m	Christelijk Historische Unie afdeling Brabant, 1933-1974
Archief	1 m	Hoeve Oude Schouw in Berkel, 1517 - 1800
Archief	1 m	Erfsecretarie van Maasland, 1386 - 1801
Archief	1 m	Van den Bogaerde van Terbrugge en aanverwante families, 1359 - 1986
Archief	3 m	Collectie Santvoort, 1629-1803
Archief	3 m	Familie De Mele-Gast, 1800 - 1900
Archief	3 m	Hultman, Van der Fosse en Van den Bogaerde, 1802 - 1842
Archief	50 m	Provinciale Waterstaat, 1876 - 1949
Archief	3 m	Brabantse Productiviteits Commissie, 1956 - 1982
Archief	11 m	CDA Brabant, provinciale afdeling, 1973-2008
Archief	12 m	Commissaris van de Koningin CdK in Noord-Brabant, 1920 - 1969
Archief	99 m	Provinciale Waterstaat, 1950 - 1979
Archief	7 m	Bouwcommissie Provinciehuis in 's-Hertogenbosch, 1952 - 1972
Archief/ kaarten	2 m/ 3 kaarten	Cosmo Science Center, 1982 - 1989
Archief	10 m	PvdA Gewest Noord-Brabant en H. Smeets, 1952 - 1999
Archief	85 m	Economisch-Technologisch Instituut Noord-Brabant, 1879- 1994
Archief	49 m	Provinciaal Bestuur Noord-Brabant, 1920 - 1949
Archief	1 m	Werkverschaffing en Ontginning in Noord-Brabant, 1937 - 1942

Archief	4 m	Ridderschap van Noord-Brabant
Archief	9 m	Commissaris van de Koningin CdK, 1970 - 1986
Archief	257 m	Provinciaal Bestuur, 1950-1986
Archief	9 m	Adviesraden voor Welzijn, Onderwijs, Cultuur en Sport in Noord-Brabant, 1957-2002
Archief	27 m	Provinciale Planologische Dienst Noord-Brabant
Archief	17 m	Boerderijencommissie Brabants Heem, 1968-1986
Archief	536 m	Provinciaal Bestuur, 1987-1999, incl. aanvulling MIPfoto's
Archief	7 m	Bureau voor Emancipatiezaken Noord-Brabant
Archief	9 m	Prins Bernhard Cultuurfonds
Archief	18 m	Industrie- en Havenschap Moerdijk, 1968-1991
Archief	22 m	Provinciale Raad voor de volksgezondheid en maatschappelijke zorg in Noord-Brabant
Archief	1 m	Stichting Volkskunde Leerstoel Brabants Heem, 1993-2014
Archief	5 m	Stichting Brabants Kenniscentrum Jeugd/ K2
Archief	8 m	Provinciale Archiefinspectie Noord-Brabant, 1849-2012
Archief	17 m	Commissaris van de Koningin, 1987-2003
Archief/ kaarten	16 m/ 104 kaarten	De Peelgemeenschap, (1920) 1947 - 1986
Archief	8,25 m	Provinciale Planologische Commissie en Provinciaal Orgaan voor Verkeersveiligheid
Archief	0,5 m	Oud-commissaris Baron van Voorst tot Voorst
Totaal	3.344,25 m 2178 Charters, 139 kaarten	Provinciale niet wettelijke archieven, kaarten en Charters

7.6. Wens tot verzamelen collectiedeel niet wettelijke archieven provincie

Het BHIC heeft tot nu toe geen mogelijkheden tot uitbreiden van de collectie, maar heeft wel een wens tot uitbreiden uitgesproken. BHIC heeft een acquisitieplan geschreven waarin als doel is beschreven: *Om het beeld van de Brabantse samenleving te complementeren. Een onderzoeker moet over 50 jaar kunnen terugkijken op deze tijd en dan alle aspecten van de samenleving moeten kunnen reconstrueren. Dan moet niet alleen het verhaal van de overheid bekend zijn, maar moeten ook andere geluiden en tegengeluiden in de samenleving vastliggen. Het verhaal van Noord-Brabant moet verteld kunnen worden.*²⁶

Het BHIC heeft hiervoor de volgende categorieën beschreven:

1. Aanvullingen op archieven en collecties die het BHIC al beheert namens de provincie Noord-Brabant.
2. Van elk thema wordt een representatief, Brabants archief opgenomen. Zo wordt er tenminste één archief opgenomen over vrouwenemancipatie, één over kunst, één over sport enzovoorts. Hierbij uitgezonderd is het thema milieu, stikstof en klimaat omdat dit als hotspot is benoemd door de provincie Noord-Brabant. In deze categorie kunnen meerdere archieven worden opgenomen.
3. Alle archieven van personen en organisaties die een rechtstreekse link hebben met de provincie Noord-Brabant worden geacquireerd. Denk hierbij aan het persoonlijk archief van oud-commissarissen of de archieven van politieke partijen.
4. Historisch relevante archieven van organisaties en personen die een bijdrage hebben geleverd aan belangrijke gebeurtenissen, periodes of bewegingen binnen de provincie.
5. Zeldzaamheid en uniciteit: archieven die unieke of zeldzame documenten, foto's, of andere historische bronnen bevatten over de provincie.²⁷

²⁶ Acquisitieprofiel PNB 2023, BHIC

²⁷ Acquisitieprofiel PNB 2023, BHIC

8. Brabant-Collectie, Tilburg University

8.1. Korte beschrijving organisatie

De Brabant-Collectie is in 1837 in 's-Hertogenbosch opgezet door het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen en werd in 1985 eigendom van de provincie Noord-Brabant. De collectie wordt sinds 1986 beheerd door de bibliotheek van Tilburg University. De Brabant-Collectie is een monument van grote cultuurhistorische waarde en bestaat uit boeken, oude drukken, handschriften, incunabelen, tijdschriften, kranten, kaarten, prenten, foto's en tekeningen. Het is een dynamische collectie en de grootste in haar soort en wordt voortdurend uitgebreid: in principe wordt alles wat verschijnt over de historie van Brabant aangeschaft.²⁸ Daarnaast wordt er ook actief gezocht naar publicaties/ (papieren) objecten die lacunes in de bestaande collectie aanvullen. Als bewaarbibliotheek wordt er in principe geen materiaal afgestoten tenzij onder strikte voorwaarden.

Deze collectie is sinds 1986 gehuisvest bij Tilburg University, die zorg draagt voor de infrastructurele voorzieningen ten behoeve van beheer, behoud en dienstverlening. De Brabant-Collectie is organisatorisch ingebed bij de divisie Library & IT Services (LIS).²⁹

Door de positionering aan Tilburg University wordt ook een brug met het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek gelegd. Zo wordt bijvoorbeeld al jaren geparticipeerd in het programma van de cursus Regionale Geschiedenis in Brabant. Daarbij biedt de bijzondere collectie van de voormalige Theologische Faculteit, die eveneens gehuisvest is in de universiteitsbibliotheek, een complementaire waarde voor gebruikers. Dit geldt ook voor de kinderboekencollectie Buijnsters-Smets.³⁰

8.2. Missie

De collectie wordt ontsloten met als doel deze beschikbaar te stellen aan geïnteresseerden in de geschiedenis van de provincie Noord-Brabant. Hiervoor wordt de collectie continue aangevuld en wordt publieksgebruik ondersteund en aangemoedigd. Door onderzoek op basis van de collectie ontstaan weer nieuwe publicaties, door voorlichting wordt kennis over de eigen historie en leefomgeving vergroot. Samenwerking met andere instellingen zorgt dat er een breed platform wordt gecreëerd, waarop uitwisseling van kennis mogelijk is. Behoud en beleving van erfgoed voor de huidige en toekomstige generaties wordt gerealiseerd. Op deze wijze levert de Brabant-Collectie een bijdrage aan het ontwikkelen van een gemeenschappelijk waardenpatroon en identiteit.³¹

²⁸ Brabant-Collectie: alles in huis over de geschiedenis van Brabant, Tilburg University

²⁹ Ibidem

³⁰ Ibidem

³¹ Tilburg University Brabant-Collectie. Versie 01.07.2024 <www.tilburguniversity.edu/nl/campus/brabantcollectie/over/missie>

8.3. Afspraken Brabant-Collectie

Het huidige beheer van de Brabant-Collectie valt onder afspraken die in 1986 met de toen nog Hogeschool zijn gemaakt. Er is toen een bruikleenovereenkomst tussen de provincie en de universiteit opgemaakt. Ter aanvulling op deze historische afspraken is op 16 december 2016 een addendum gemaakt, maar hierin werden geen nieuwe of aanvullende afspraken gemaakt aangaande de activiteiten. Door deze overeenkomst is Tilburg University verantwoordelijk voor goed beheer en uitbreiding van deze collectie en het toegankelijk maken hiervan voor een breed publiek. Deze bruikleenovereenkomst wordt stilzwijgend verlengd voor onbepaalde tijd, tenzij de overeenkomst wordt opgeheven. Elk van beide partijen kan met inachtneming van een opzegtermijn van vijf jaar de overeenkomst door opzegging doen eindigen.³²

Met de provincie wordt het beleid afgestemd door middel van jaarlijkse werkplannen en wordt achteraf verantwoording van uitvoering gedaan in de activiteitenverslagen. Zowel het jaarlijkse activiteitenverslag als het werkplan worden vooraf aan een bibliotheekcommissie voorgelegd en na goedkeuring aan de provincie verstrekt. In deze commissie hebben verschillende leden uit het werkveld (zoals Archief, Erfgoed Brabant, Wetenschapsbeoefenaars, Openbare Bibliotheek, Koninklijke Bibliotheek en de directeur van de dienst Library and ITS services) zitting. Deze commissie wordt voorgezeten door de rector magnificus (tevens voorzitter van het College van bestuur) van Tilburg University.

8.4. Gebruik en dienstverlening Brabant-Collectie

De Brabant-Collectie wordt ontsloten met als doel het ter beschikking te stellen aan iedereen die geïnteresseerd is in de geschiedenis van de provincie Noord-Brabant. De collectie is dan ook voor iedereen gratis toegankelijk en er wordt naar gestreefd de collectie ook via internet met zo min mogelijk beperkingen ter beschikking te stellen. Het verstrekken van en assisteren bij het zoeken naar informatie gebeurt tijdens de openingsuren (aan de balie, via telefoon en mail). Eventueel wordt doorverwezen naar andere instellingen.³³

De doelgroep bestaat uit beroepshistorici, andere professionele onderzoekers (incl. studenten en medewerkers van TiU en andere universiteiten), heemkundigen, genealogen, amateurhistorici, journalisten van kranten, tijdschriften, radio en televisie en uitgevers. Maar ook andere erfgoedinstellingen maken gebruik van de collectie. In onderstaande tabel is te zien hoeveel er gewerkt wordt met de Brabant-Collectie.³⁴

³² Brabant-Collectie Bruikleenovereenkomst 1986 inclusief addendum

³³ Tilburg University Brabant-Collectie. Versie 01.07.2024 <www.tilburguniversity.edu/nl/campus/brabantcollectie/over/missie>

³⁴ Activiteitenverslag 2022-20231127.pdf, Activiteitenverslag 2021_20230329_na_BAC.pdf, Activiteitenverslag 2020_20220310.pdf

Dienstverlening	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Raadplegingen oude drukken en handschriften	280	230	160	55	45	210
Bezoekers raadpleegruimte	181	173	140	60	62	65
Bezoekers website			5.329	5.680	4.789	4.542
Bezochte webpagina's	22.387	18.572	19.196	16.304	13.261	12.042
Bezochte collectie pagina via website Erfgoed Brabant		2.369	6.491	11.492	10.372	8.563
Blogberichten bekeken	39.672	15.827	16.335	22.366	19.239	19.444
Geleverde reproducties	1.993	3.041	3.228	3.137	6.612	5.894
Bruikleenovereenkomsten	7	13	8	9	11	9
Objecten in bruikleen	120	120	167	99	159	77

NB:

- Aantal individuele bezoekers van website pas gemeten vanaf 2019.
- Raadplegingen van de database werden door de opeenvolgende systemen niet bijgehouden op het niveau van de BC, zijnde een onderdeel van het algemene bibliotheekzoekstelsel. Dit zal pas na de overgang naar Memorix mogelijk zijn.
- In 2017 is "Thuis in Brabant" door Erfgoed Brabant vervangen door een ander systeem, waardoor er geen vergelijkbare cijfers beschikbaar zijn vóór 2017.

8.5. Aard en omvang Brabant-Collectie

De zwaartepunten binnen de collectie liggen op het terrein van lokale geschiedenis, (kunst)geschiedenis, volkskunde, heemkunde, historische geografie, genealogie, heraldiek en archeologie. Naast cartografie is Brabantse fotografie al jarenlang een speerpunt in de Brabant-Collectie.³⁵

Soort objecten	Geschat aantal*	Korte omschrijving
Boeken	Meer dan 100.000	Waarvan: ❖ ca. 45.000 boeken over Brabantse geschiedenis. De andere boeken behandelen alle takken van wetenschap en stammen uit de voormalige Genootschapscollectie. ❖ ca. 35.000 publicaties gedrukt vóór het jaar 1901 waaronder een kerncollectie van 1.100 Brabantse drukken van vóór 1801 <i>NB: Hierbij ook inbegrepen titels van oudere seriële (reeksen, series en tijdschriften) publicaties.</i> ❖ Daarnaast ca 5.000 andere materiaalsoorten als video, partituren, wegenkaarten, pamfletten, bijzondere uitgaven etc. ❖ Nog niet ingewerkt ongeveer 840 publicaties waarvan 170 ouder dan 1900
Kranten	174	❖ Een verzameling van ca. 60 oude, bijzondere en ook moderne Brabantse kranten (vanaf 1771) die op verschillende informatiedragers staan. Naast papier ook op microfiche of online toegankelijk via Delpher

³⁵ Tilburg University Brabant-Collectie. Versie 01.07.2024 <www.tilburguniversity.edu/nl/campus/brabantcollectie/over/profiel>

		❖ Daarnaast zijn er nog 114 lokale kranten. Deze zijn nog niet ingewerkt in afwachting van digitaliseringstrajecten.
Tijdschriftabonnementen	ca. 300	❖ Dit zijn zowel gratis als ook betaalde abonnementen artikelen /hoofdstukken die specifiek over Brabant gaan worden apart beschreven en getoond in BCfinder (Inmiddels 70.951 records).
Handschriften	ca. 3.000	❖ ca 1.000, met naast middeleeuwse handschriften en losse fragmenten, ook handschriften uit latere tijd zoals reisverslagen, egodocumenten, dagboeken, afschriften enz. ❖ ca. 2.000 brieven. Deze zijn wel al beschreven (volgens CEN richtlijnen), maar nog niet zichtbaar.
Topografisch-historische afbeeldingen	19.000	❖ Waarvan 10.000 topografische afbeeldingen ❖ 4.000 historieprenten ❖ 3.500 afbeeldingen van het dagelijks leven ❖ 1.500 portretten
Prentbriefkaarten	24.444	❖ Met als onderwerp Brabantse plaatsen, steden, dorpen, kerken, boerderijen en gebouwen. ❖ Daarnaast taferelen van Brabants Dorpsleven.
Kaarten	ca. 2.036	❖ Unieke en bijzondere (losse) kaarten van het Hertogdom Brabant tot de provincie, van de Zuidelijke Nederlanden en de XVII Verenigde Provinciën. E ❖ en hiervan (de Roman Visscherkaart) is in semi permanente bruikleen gegeven aan Het Noordbrabants Museum t.b.v. de Brabantzaal. ❖ De Brabantse kaarten die zich in atlassen bevinden zijn eveneens gedigitaliseerd.
Fotografisch oeuvre van 14 Brabantse fotografen: • Collectie Tinus Swinkels (1873-1962) • Collectie Jan Bijnen (1874-1959) • Collectie Anton Schellens (1887-1954) • Collectie Nard Vogels (1900-1973) • Collectie Martien Coppens (1908-1986) • Collectie Bernardus van Dooren (1908-1988) • Collectie Jan van Giersbergen (1918-2018) • Collectie Gaston Remery (1924-2014) • Collectie Rees Diepen (1925-2012) • Collectie Gerardus van Mol (1928-2020) • Collectie Noud Aartsen (1932-2010)	ca 400.000	❖ Van deze fotocollecties zijn ruim 4.200 foto's met beschrijving beschikbaar in BCfinder. ❖ Daarnaast zijn ruim 17.000 reeds gedigitaliseerd. ❖ Het gaat om verschillende items:: 1. afdrukken: o.a. vintage prints / tentoonstelling afdrukken, daglichtfoto's, cartes de visite, kabinetfoto's, 'werkfoto's'. 2. fotoalbums. 3. contactafdrukken / contactvellen. 4. negatieven: o.a. (stereo)glasnegatieven, celluloidnegatieven (6 x 6) en (ektacolor 10 x 13), kleinbeeldnegatieven. 5. diapositieven. 6. documentatie: tentoonstellingscatalogi, brochures, fotoboeken, dummy's, correspondentie, recensies, diploma's, archivalia etc. ❖ In totaal 520 strekkende (plank) meters.

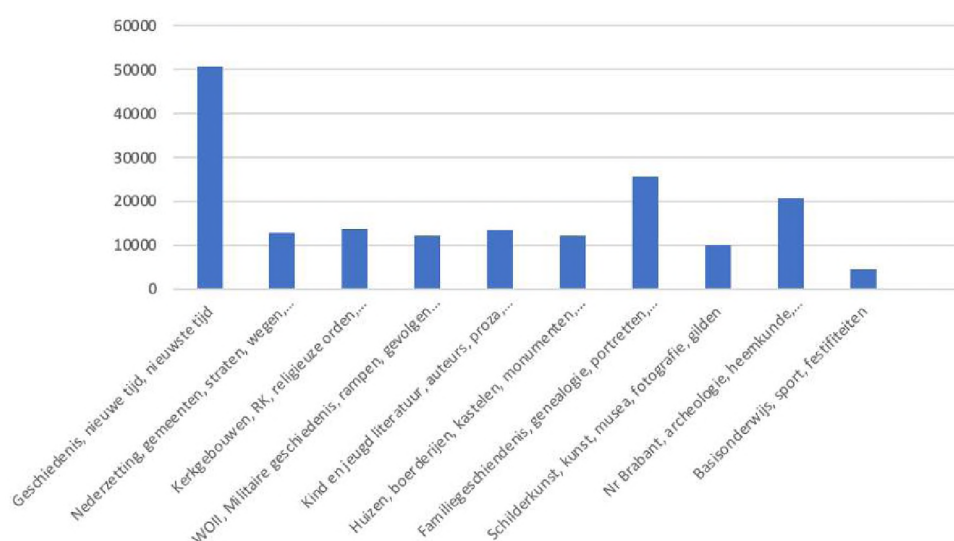
- Collectie Harry Guntlisbergen (1934-2001)
- Collectie Frans Kuit (1935-2011)
- Collectie Bart Gijsbers (1942-2024)
- Collectie Piet den Blanken (1951-2022)

**Bronnen: WorldCat, BCfinder, Autopsie. De aantallen die wij noemen zijn schattingen en kunnen in de werkelijkheid afwijken.*

De informatie die wij hebben gebruikt voor onderstaande tabellen is gehaald uit de database die te vinden is op de website van de Brabant-Collectie: www.bcfinder.nl Dit betekent dat een groot deel van het boekenbezit (ontsloten in WorldCat) in deze tabellen buiten beeld blijft.

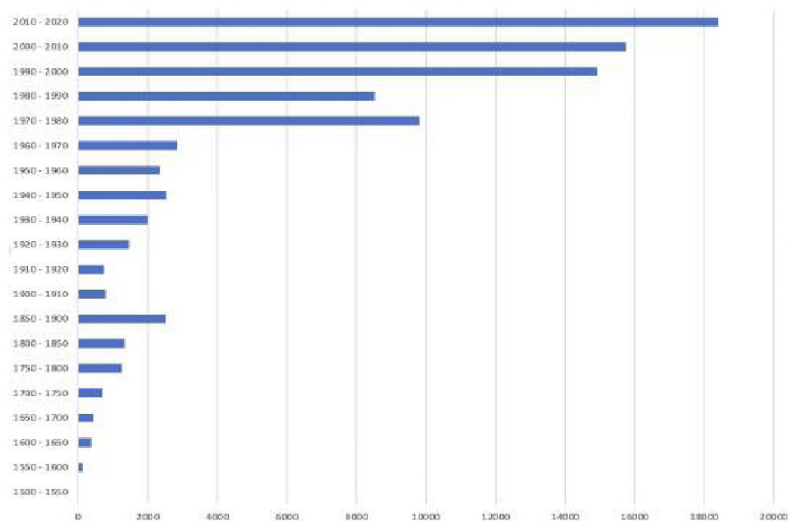
Onderwerpen in de collectie

In onderstaande tabel is te zien welke onderwerpen voorkomen in de collectiedatabase op BC Finder. Een onderwerp dat vaak terugkomt is: geschiedenis, nieuwe tijd, nieuwste tijd. Gevolgd door familiegeschiedenis, genealogie, portretten en Noord Brabant, archeologie en heemkunde.

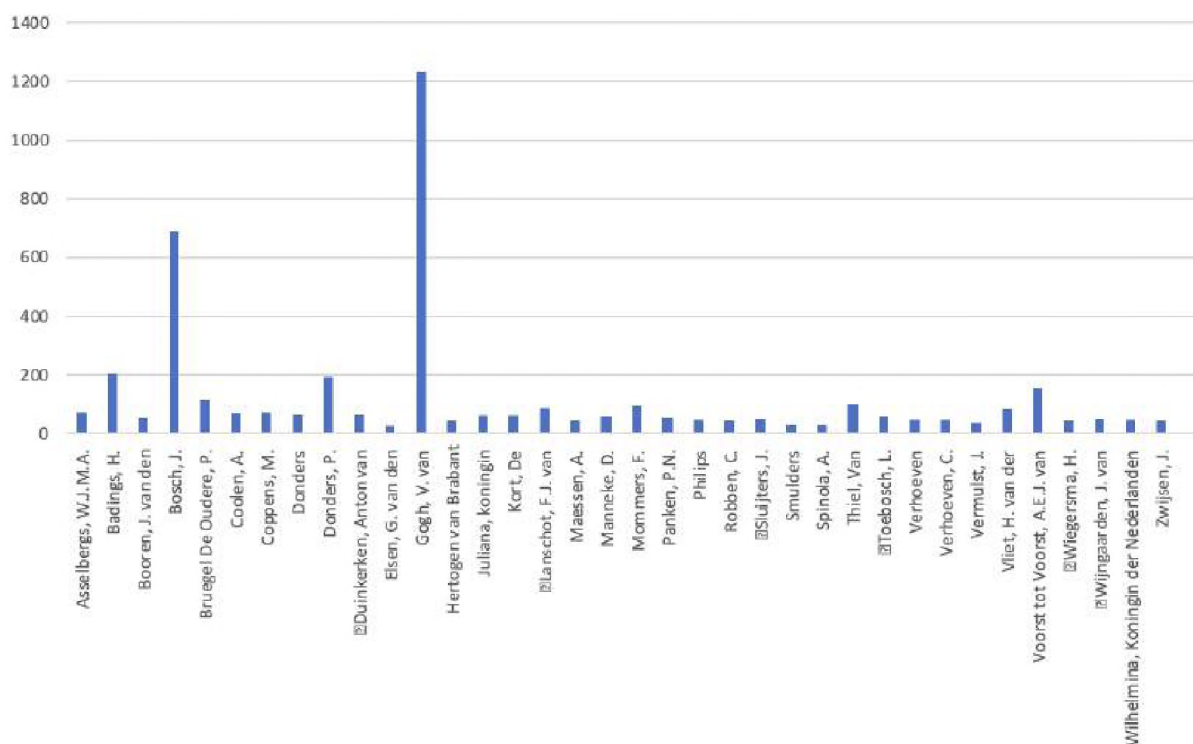
Datering in de collectie

In onderstaande tabel zijn de dateringen te zien die terugkomen in de collectiedatabase op BC Finder. Hierbij lijkt een groei te zien in 1970 – 2020, dit komt deels doordat sinds de beginjaren negentig de tijdschriften ontsloten werden op het niveau dat alle tijdschriften en artikelen en hoofdstukken uit boeken apart genoteerd werden, het gaat hierbij om enkele duizenden artikelen per jaar die nu onder 1970 - 2020 vallen.

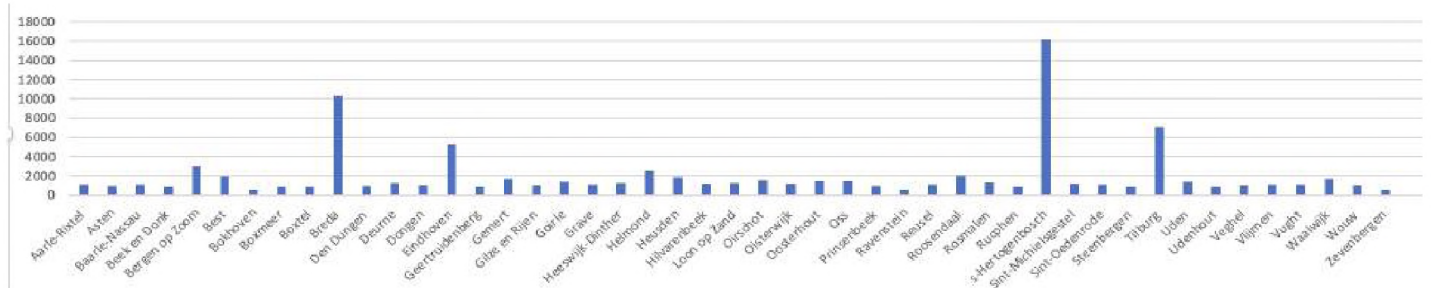
Personen in de collectie

In onderstaande tabel is te zien dat een veel voorkomende naam in de collectiedatabase op BC Finder V. van Gogh is. Vier andere namen die online sterk vertegenwoordigd zijn zijn: J. Bosch, H. Badings, Donders en A.E.J. van Voorst tot Voorst.

Plaatsnamen in de collectie

De Brabant-Collectie heeft werken uit heel Brabant, vier plaatsnamen die veel voorkomen in de collectiedatabase op BC Finder, zijn: 's-Hertogenbosch, Breda, Tilburg en Eindhoven. In onderstaand plaatje zijn de data uit de tabel gevisualiseerd.

9. Belang van de provinciale collectie in relatie met het provinciaal beleid

9.1. Provinciaal beleid

De provincie heeft een nieuw beleidskader opgesteld: Levendig Brabant. Daarin heeft de provincie beschreven: *We willen dat Brabant aantrekkelijk is voor inwoners, voor bezoekers en voor buitenlandse werknemers. Samen bouwen we aan een Brabant dat onderscheidend is, waar tradities en innovaties samengaan. Waar we creativiteit, innovatie, inspiratie en verbeeldingskracht inzetten bij de aanpak van onze maatschappelijke opgaven.*

Voor de sectoren cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd zijn in de beleidsvisie vijf doelen beschreven:

1. Passend aanbod

Het aanbod van de producten en diensten van de vier sectoren sluit in 2030 aan op de behoeften van Brabanders, buitenlandse werknemers en bezoekers. Het aanbod draagt ertoe bij dat Brabant een aantrekkelijke en fijne plek is om te wonen en te werken.

2. Inclusief aanbod

Het tweede doel is een inclusief aanbod: voor elke Brabander is een passend aanbod op het gebied van cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd. Ook voor doelgroepen die nu nog niet of onvoldoende worden bereikt.

3. Innovatie en vernieuwing

Het derde doel is gericht op innovatie en vernieuwing: de vier sectoren zijn vitaal en hebben voldoende ruimte en mogelijkheden om te vernieuwen. Daarmee sluiten we aan op het innovatieve profiel van Brabant

4. Aanbod voor jeugd en talentontwikkeling

Het vierde doel is gericht op jongeren en talentontwikkeling: jongeren worden door aanbod van cultuur, erfgoed en sport breed gestimuleerd. Toptalenten dragen bij aan de vernieuwing van het aanbod en krijgen kansen om zich te ontwikkelen in hun eerste stappen naar een beroepspraktijk.

5. Bijdragen aan maatschappelijke opgaven

Het vijfde doel is dat Levendig Brabant met cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren. Een omgeving waar voldoende te doen en te beleven is, waar cultuurhistorie behouden blijft en de sectoren verbonden zijn met de maatschappelijke opgaven.³⁶

³⁶ Levendig Brabant 2030, *Integraal beleidskader cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd*, provincie Noord-Brabant, november 2022

Verhaallijnen

De vier verhaallijnen 'Bevochten, Religieus, Innovatief en Bestuurlijk Brabant' zijn een initiatief van de provincie om het Brabants erfgoed overzichtelijk te presenteren en richting te geven aan erfgoedbeleid.³⁷ Rond de verhaallijnen Bevochten en Religieus Brabant zijn stevige netwerken ontstaan: rondom de Brabantse Kloosters (na de viering van het Kloosterjaar in 2021), rondom herdenking Tweede Wereldoorlog (Crossroads) en onze cultuurhistorische verdedigingslinies de Hollandse Waterlinies (uitgeroepen tot UNESCO werelderfgoed) en de Zuiderwaterlinie. De verhaallijn, Innovatief Brabant, gaat over slimme uitvindingen, de arbeiders en de rijke fabrieksbazen. In deze verhaallijn is vooral geïnvesteerd in de herbestemming van grote erfgoedcomplexen die deze geschiedenis zichtbaar maken, zoals de CHV in Veghel, de KVL in Oisterwijk en de Dongecentrale in Geertruidenberg. Door investeringen in herbestemming van deze iconische gebouwen blijven deze zichtbaar in het landschap en bruikbaar voor toekomstige generaties. Onder de titel 'Bestuurlijk Brabant' staat een verhaallijn rond de bestuurlijke context en elite. De hertog van Brabant, de heer van Breda, de markies van Bergen op Zoom, en lokale edelen hadden in de middeleeuwen een belangrijke vinger in de bestuurlijke pap en bouwden stadspaleizen, kastelen, landgoederen en buitenplaatsen. Later bestond de bestuurlijke elite van Brabant ook uit niet-adellijke personen, maar ging de aanleg van landgoederen en buitenplaatsen door. Vooral rondom de steden werden buitenplaatsen ontworpen door rijke fabrikanten. De iconen voor Bestuurlijk Brabant zijn bijvoorbeeld Markiezenhof in Bergen op Zoom, Kasteel Heeswijk (beide topmonumenten), Kasteel Heeze en Landgoed Baest.

9.2. Belang van de provinciale collectie

Om het belang van de collectie te beschrijven voor de provincie Noord-Brabant, kijken we naar de vier waardes van cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd die beschreven staan in het nieuwe beleidskader.

Economische waarde

De economische waarden gaan onder meer over de mate waarin iets bijdraagt aan het Bruto Nationaal Product, de werkgelegenheid en de bijdrage aan de aantrekkelijkheid van een stad of gebied en daarmee op positieve effecten op het vestigingsklimaat.

Sociaal- maatschappelijke waarde

De sociaal- maatschappelijke waarde heeft betrekking op positieve bijdragen aan identiteit, sociale cohesie, participatie en integratie.

Individuele waarde

³⁷ Brabants erfgoed. Versie 26-06-2024. <www.brabantserfgoed.nl/page/3244/verhaallijnen-brabants-erfgoed>

Mogelijkheden voor individuele ontplooiing, een positief effect op de (mentale) gezondheid, een gevoel van 'erbij horen', gewoon iets doen omdat men het leuk vindt en het welzijn van mensen.

Intrinsieke waarde

De intrinsieke waarde van cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd.³⁸

Economische waarde

De economische waarde van de collectie voor het verhaal van Brabant gaat niet puur om de financiële waarde die een object of collectiedeel vertegenwoordigt, maar om de inkomsten die het object of de (deel)collectie voor de organisatie, wijk, gemeente of regio mogelijk oplevert, of de mate waarin het/deze extra bezoekers trekt en/of het toerisme versterkt. De bijzondere collectie handschriften, topografische kaarten, vaandels, portretten en penningen vertellen de bijzondere bestuurlijke geschiedenis van Brabant. Deze collectiestukken zijn dragers van het Brabantse verhaal en bieden inhoudelijke versterking voor toeristische plekken en verhalen.³⁹

Sociaal- maatschappelijke waarde

De sociaal- maatschappelijke waarde hangt samen met of het object of de (deel)collectie een actuele band of betrokkenheid heeft met een maatschappelijke groep of gemeenschap. De sociaal- maatschappelijke waarde heeft daarnaast betrekking op positieve bijdragen aan identiteit, sociale cohesie, participatie en integratie. Het grootste deel van de collectie is van redelijk recente datum, wat zorgt voor een grote herkenbaarheid en beleving. Zo is er een deelcollectie '20ste eeuw' waarbij het accent primair ligt op de nog vrij herkenbare bedrijfshistorie. Hiervan springt de omvangrijke collectie De Gruyter het meest in het oog. De grootgrutter en fabrikant die met name halverwege de vorige eeuw furore maakte, ging ten onder toen het concept van de supermarkt zijn intrede deed. In de historische collectie is een uitputtend overzicht van het assortiment, winkelinterieur en vele verwante zaken opgenomen. Van andere bedrijven, zoals Philips zijn enkele typische objecten opgenomen, zoals de eerste televisie. Daarnaast is er een grote collectie volkscultuur met een grote variëteit aan textiel, alledaagse gebruiksvoorwerpen, maar ook om attributen van de vele gilden die Brabant rijk is. Deze collectie staat dicht bij het Brabantse en de Brabantse identiteit. Nergens is deze zo breed en compleet verzameld. Maar ook de familiecollecties en bijvoorbeeld het archief van het Bureau voor Emancipatiezaken Noord-Brabant of de werkverschaffing en Ontginning in Noord-Brabant, 1937 – 1942 en andere archieven en fotocollecties van bijvoorbeeld de Tweede Wereldoorlog staan dicht bij de Brabanders en versterken de identiteit.

³⁸ Levendig Brabant 2030, *Integraal beleidskader cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd, provincie Noord-Brabant*, november 2022

³⁹ Ibidem

Individuele waarde

De sociaal- maatschappelijke waarde hangt samen met of het object of de (deel)collectie zichtbaar kan maken hoe Brabant heeft bijgedragen aan bijvoorbeeld fysieke en mentale gezondheid, individuele ontplooiing, een gevoel van 'erbij horen' heeft versterkt en ruimte heeft gegeven aan het welzijn van mensen. Veel objecten, boeken en archieven vertellen verhalen over de zorg in Brabant door de eeuwen heen. Zoals de gelegenheidspenning met de titel 'Zorgelijke toestand der Nederlanden 1745' of de prent 'Het vrolijk huishouden (Zorgeloos leven)' uit circa 1550, Boeken over bijvoorbeeld de Katholieke Jeugd Vereeniging: de zorg voor meisjes met name in het bisdom Breda, 1927-1940. Maar ook recentere archieven als dat van de Stichting Brabants Kenniscentrum Jeugd/ K2, naast de vele fotocollecties die het dagelijkse leven en zorg voor elkaar verbeelden. De collectie kan historische bronnen bieden voor de bestuurlijke verantwoordelijkheid rond zorg en welzijn .

Intrinsieke waarde

De intrinsieke waarde en de brede Noord-Brabantse geschiedenis staat buiten kijf. De collectie is bijzonder breed uitgebouwd, heeft sterke fundamenten in de geschiedenis van Brabant door het brede spectrum aan objecten, de rijke archivalia, historische boekencollectie en de grote fotocollectie. De collectie heeft toegevoegde waarde voor alle vier de verhaallijnen op [Brabants Erfgoed.nl](https://brabants-erfgoed.nl) en toont websites zoals [Wierookwijnwaterenworstenbrood](https://wierookwijnwaterenworstenbrood.nl) hoe het verbinden van de vele bronnen in de collectie voor het publiek een zeer aantrekkelijke en waardevolle ontsluiting kan geven.